

Zomrel generál

Dňa 1. marca 2014 zomrel vo veku 93 rokov priamy účastník 2. svetovej vojny a národnoslobodzovacieho boja proti fašizmu, predseda Historikkej odbojovej skupiny vojakov zahraničných a spojeneckých armád a čestný predseda SZPB generál Karol Schwarz.

V rokoch 1941-43 absolvoval vojenskú akadémiu v Bratislave, po ktorej bol vyslaný na východný front, kde velil čate a neskôr rote.

V noci z 30. na 31. októbra 1943 prebehol pri mestečku Askanija-Nova k Červenej armáde. A keďže sa pri tom zapojil aj do odzbrojovania rumunských jednotiek, červenoarmejci mu jeho zbraň nakoniec ani neodobrli. Navyše ho ustanovili za „komandira goroda Melitopol' dľa čechoslovakkej časti“.

Nasledovala Ivanovka, kde so svojimi spolubojovníkmi spontánne vytvorili Pluk slovenských dobrovoľníkov. Práve ten sa stal základom budúcej 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády. V januári 1944 ich presunuli do Jefremova, doplnili o vojakov náhradného pluku z Buzuluku a 19. januára 1944 bol oficiálny vznik brigády spečatený. Karol Schwarz sa v nej stal veliteľom 2. roty 2. paradesantného práporu. (Pokračovanie na str. 3)

28. marec je Dňom učiteľov

Páni učelia, nie je to tragédia?

Pripomínať si našu odbojovú históriu je pre mňa úplne automatické, povedal v novembri 2013 pred pezinskými protifašistami primátor Oliver Solga. „A nie je to len o tom, že národ, ktorý nepozná svoju minulosť, nebude mať ani budúcnosť.“

„Navštívil som partnerské mestá v Rakúsku, Maďarsku, Česku i v Taliansku a viem, že u nich sa vlastný domáci odboj v prvej i druhej svetovej vojne pripomína nielen na ďaleko vyššej úrovni, ale aj ďaleko intenzívnejšie ako u nás. Mrzí ma tento nezaujem našej mladej generácie, ale aj nezaujem starostov a primátorov nášho okresu.“

Bolesť našej nevedomosti o vlastných dejinách leží aj na zodpovednosti učiteľov. Je predsa až neveriteľné, a poznám to aj z vlastnej skúsenosti, že slovenskí študenti robia ročníkové práce, diplomové práce a potom doktoráty o postavách Rakúsko-Uhorska a neviem koho všetkého, no nerobia slovenské dejiny. To je naozaj tragédia!

Ale prečo je to tak? Prečo naši pedagógovia neusmerňujú študentov na skúmanie osobností zo Slovenska?

Nedávno som si prečítal rozhovor s neterou nášho Hrdinu ZSSR kpt. Jána Nálepku, z ktorého vyplynulo, že ešte stále majú v rodine dokumenty – listy, fotografie... o tomto našom veľikánovi. Bol významným učiteľom, spevákom, národovcom, vojakom... človekom. Ale čo o ňom vie naša školská mládež? (Vladimír MIKUNDA)

Voľby prezidenta SR

Do 2. kola postúpili: **Robert FICO**
Andrej KISKA

Z rokovania predsedníctva ÚR SZPB

„Chcem sa poďakovať Jánovi Richterovi, ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, vláde SR a jej predsedovi Robertovi Ficovi, ako aj celej pracovnej skupine poslancov za to, že parlament schválil Zákon č. 487/2013 Z. z. o protifašistickom odboji, postavení a pôsobnosti SZPB. Lebo neraz sme ho spolu v príprave konzultovali... Naši členovia sú o tom informovaní, vedia, kto a ako sa zaslúžil o vznik tohto dokumentu,“ povedal na úvod februárového rokovania predsedníctva ÚR SZPB jej predseda Pavol Sečkář a pridal ďalší dôvod na pochvalu.

„V tomto roku v septembri sa stane hosťami konferencie Medzinárodnej organizácie deportovaných a násilne odvlečených fašistami

„Všetko si o mne prezradil, no na jedno si zabudol, a síce, že som členom aj tejto organizácie (ZO SZPB Nitra Horné Mesto),“ poznamenal s úsmevom Ján Richter pri preberaní vyznamenania od Pavla Sečkářa. (Foto: red.)

a nacistami v rokoch 1920–1945, pri zabezpečení ktorej sa nám minister Richter sám ponúkol s exkluzívnou pomocou!“

Predsedníctvo sa na ministra obrátilo s ďalšími dvoma požiadavkami. Prvou je potreba prijatia zákona (Pokračovanie na str. 3)

Cetuna: 69. výročie pamätného partizánskeho boja

V nedeľu 23. februára sa v Cetune (miestna časť obce Bzince pod Javorinou) uskutočnila spomienková slávnosť k 69. výročiu pamätného partizánskeho boja, ktorú zorganizovala obec Bzince pod Javorinou, ZO SZPB v Cetune, OblV SZPB Nové Mesto nad Váhom, v spolupráci s Trenčianskym osvetovým strediskom. K pamätníku padlých a umučených položili vence a kytice vďaky.

Slávnostného aktu sa ďalej zúčastnili: poslanec NR SR Dušan Bublavý, za kanceláriu prezidenta SR Peter Rusiňák, veľvyslanec Rumunska v SR Florin Vodita, zástupcovia veľvyslanectiev v SR Ruskej federácie a Poľska, podpredseda TSK a primátor Nového Mesta nad Váhom Jozef Trstenský, delegácia OblV SZPB z Nového Mesta nad Váhom na čele s Jánom Hulínkom, predseda ČSBS Jaroslav Vodička, riaditeľ Múzea SNP v B. Bystrici Stanislav Mičev a ďalší hostia.

K pietnej spomienke prispeli hymnickými piesňami ženský spevácky súbor Klenotnica zo Bzinc pod Javorinou. Sprestrením podujatia boli ukážky partizánskeho boja.

Starosta obce Pavel Bahník pri tejto príležitosti účastníkom pripomenul, že február 1945 vstúpil do dejín obce veľmi významne, ale i veľmi smutne. „Dňa 27. 2. 1945 zvedli členovia partizánskeho oddielu Hurban ťažký a nerovný boj proti fašistickej presile, ktorá prišla rozbiť partizánske hnutie v horách Javoriny a podrobiť si náš podjavorinský kraj. Nenávidený nepriateľ sa totiž stále pokúšal o nemožné – o odvrátenie porážky. No jeho plány sa, našťastie, nepodarilo uskutočniť, a to aj vďaka partizánom a občanom Cetune. Žiaľ, tento boj si vyžiadal tvrdú daň. Zahynuli v ňom veliteľ oddielu Hurban kpt. Miloš Uher, jeho zástupca Anton Jakubík a 16 ostatných bojovníkov.“ Ako ďalej starosta poznamenal, bol by rád, keby mal možnosť v Cetune privítať aj priamych účastníkov tohto boja. (Pokračovanie na str. 3)

Vážená pani Kuzminová,

v mene Oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Vás srdečne pozdravujem a blahoželám k vynikajúcim športovým i spoločenským úspechom na tohtoročných Zimných olympijských hrách v Soči.

Úprimne ďakujeme za skvelú reprezentáciu Slovenska, Banskej Bystrice a biatlonu. Vaše športové úspechy v Soči sú o to cennejšie, lebo neboli výsledkom momentálnej športovej formy či šťastia, ale tvrdej niekoľko-

ročnej systematickej práce, a mnohokrát i veľkého sebazaprenia a obetí.

Milá pani Nasťa, sme na Vás hrdí. Vaše úspechy ešte dlhý čas zaplnia naše srdcia i myseľ radosťou i vďakou za historický úspech. Vaša skromnosť, pracovitosť a cieľavedomosť sú príkladom a inšpiráciou všetkým Slovákom, no najmä mladej generácii.

Poďakovanie patrí aj Vaším trénerom, celému podpornému a servisnému tímu.

Ing. Ján PACEK,

predseda OblV SZPB Banská Bystrica

Na zamyslenie:

Kto nepozná pravdu, je iba hlupák, ale kto ju zatajuje, je zločinec.

BERTOLT BRECHT

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

06

Spomienka na Líbyu

Vojenská intervencia proti Líbyi bola medzinárodnou vojnovou pomocou líbyjským povstalcem. Začala sa na základe rezolúcie BR OSN č. 1973 prijatej 13. marca 2011.

OSN dala právo svojim členským štátom na použitie sily na ochranu civilného obyvateľstva, hlavne prostredníctvom bezletovej zóny nad Líbyou.

Okamžite sa však ukázalo, že spôsob uskutočnenia bol zameraný na podporu povstalcov a na vyčistenie ich cesty k zvrhnutiu vlády plk. M. Kaddáfího. 27. marca sa k tomu verejne priznal napr. aj vtedajší minister obrany Liam Fox, 10. apríla to zopakoval bývalý premiér Tony Blair a 14. apríla potvrdila i americká ministerka zahraničných vecí Hillary Clintonová, keď nad rámec mandátu OSN rozšírila pôvodný cieľ o ďalší, totiž o zvrhnutie dovtedajšieho vládnuceho režimu.

Zaujímavá a historicky nezabudnuteľná bola reakcia vtedajšieho predsedu ruskej vlády Vladimira Putina, ktorý sa nechal počuť, že: „znepokojuje tá ľahkosť, s akou sa prijímajú rozhodnutia o použití sily v medzinárodných záležitostiach. ...v politike USA to nadobúda stabilnú tendenciu a trend. V časoch Billa Clintona bombardovali Juhosláviu a Belehrad, Bush poslal vojská do Afganistanu. Potom, pod vymysleným a absolútne lživým zdôvodnením, poslali vojská do Iraku a zlikvidovali iracké vedenie... Teraz je na rade Líbya. Pod zámenkou obrany mierumilovného byvatel'stva. Lenže

pri bombardovaní zomiera práve toto mierumilovné obyvateľstvo! Kde je teda logika a svedomie? Niet ani jedného, ani druhého!“

Ak sa pozrieme, „čo je v rezolúcii OSN napísané, tak všetko sa nám vyjasní. Povoľuje sa všetkým všetko. Prijímať akékoľvek opatrenia voči suverénemu štátu. ...Pripomína mi to stredovekú výzvu na križiacku výpravu, keď niekto vyzýval niekoho ísť na určité miesta a niečo tam oslobodzovať,“ dodal Putin.

Vladimír MIKUNDA

Bandera hlásal neľudskú ideológiu

Minister kultúry Ruskej federácie Vladimír Medinskij v sobotej (8. 3. 2014) relácii na televíznej stanici Rossija-1 vyhlásil, že niet žiadnych pochybností o vernosti tohto ukrajinského lídra ideám nacionalizmu.

„Pravda je taká, že Stepan Bandera, ktorého ideológia je ‚štandardou‘ Pravého sektora a radikálnych síl na Ukrajine, je banditom, nacistom a predstaviteľom absolútnej národnostnej neznášanlivosti,“ cituje ruského ministra kultúry a his-

torika v jednej osobe agentúra Interfax.

Medinskij poukázal aj na skutočnosť, že Bandera sa dostal z väzenia na priamy pokyn Adolfa Hitlera. Zároveň poukázal na zhodu ideológií ukrajinského a fašistického nacionaliz-

mu. Vyhlásil tiež, že Banderovi stúpenci boli spoluúčastní na neľudských vraždách desiatok ľudí v bieloruskej dedinke Chatyň 22. marca 1943.

„Chatyň, to je zločin banderovcov,“ zdôraznil Medinskij a dodal, že medzi stovkami zavraždených guľometnou paľbou a zhorených zaživa v plameňoch bolo aj 75 detí.

Podľa evrazia.org, 9. marec 2014

■ **Rusko dlhodobo poukazuje, že za násilnými nepokojmi na Ukrajine, ktoré viedli k zvrhnutiu prezidenta Janukovyča, stoja krajne pravicové hnutia a prívrženci nacistického kolaboranta z čias druhej svetovej vojny Stepana Banderu.**

■ 26. FEBRUÁR

Minister zahraničných vecí Ruskej federácie Sergej Lavrov vyzval Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), aby odsúdila rast neofašistických nálad na západnej Ukrajine. Nacionalisti žiadajú zakázanie ruštiny a zbavenie občianskych práv po rusky hovoriacich obyvateľov. Rusko poukazuje na to, že za násilnými nepokojmi, ktoré viedli k zvrhnutiu prezidenta Viktora Janukovyča, stoja krajne pravicové hnutia a prívrženci nacistického kolaboranta počas 2. svetovej vojny Stepana Banderu.

■ 28. FEBRUÁR

Dozorca v koncentračnom tábore Osvienčim sa vyhol súdному procesu vďaka stareckej demencii. Súd v nemeckom Ellwangene rozhodol, že 94-ročný Hans Lipschis nie je vzhľadom na chatné zdravie právne spôsobilý, aby sa zodpovedal zo vznesených obvinení. Bývalého člena jednotiek SS obvinili, že

ako dozorca v rokoch 1941–1943 napomohol dokonanie 10 510 vražd. Z vyšetrovacej väzby ho prepustili po siedmich mesiacoch vlni v decembri. Litovský rodák sa po 2. svetovej vojne presťahoval do USA. Odtiaľ ho začiatkom 80. rokov pre zatajenie nacistickej minulosti vyhostili do Nemecka.

■ 1. MAREC

Na aukcii v Los Angeles vydražili dva výťažky knihy

stalo sa VO SVETE

26. 2. – 10. 3. 2014

Mein Kampf s podpisom jej autora Adolfa Hitlera. Neznámy kupec za publikácie z rokov 1925 a 1926 zaplatil 64 850 dolárov. Kničky nacistický vodca venoval Josefovi Bauerovi, dôstojníkovi vojsk SS s tým, že mu želá veselé Vianoce. Vyvolávaciu cenu stanovili na 20-tisíc dolárov.

Hitler napísal Mein Kampf (Môj boj) v roku 1924 počas pobytu vo väzení. Na internetovej aukcii sa za 10 068 dolárov predal aj kabát jeho architekta a ministra zbrojárstva Alber-

ta Speera s vyšíтым menom niekdajšieho majiteľa.

■ 6. MAREC

Celkovou sumou 70 miliónov forintov (226 186 eur) odškodnia vyše 30 pozostalých po obetiach série vražd Rómov z rokov 2008 a 2009. Troch obvinených odsúdil Súd pre okolie Budapešti vlni 5. augusta na doživotný trest väzenia, štvrtý si odsedí 13 rokov. Pri útokoch v Kisléte a Tiszalöku zomrel jeden človek, v Nagycsécsi dvaja a v Tatárszentgyörgyi muž a jeho päťročný syn, ktorí utekali z podpáleného domu. Vo viacerých prípadoch zaútočili páchatelia zápalnými fľašami a vystrelili 78-krát, pričom ohrozili životy dovedna 55 ľudí.

■ 10. MAREC

Japonsko neplánuje zmeniť svoje ospravedlnenie za systém násilnej prostitúcie žien pred a počas 2. svetovej vojny z roku 1993. Susedné ázijské krajiny kritizujú Tokio za vytvorenie tímu, ktorý má overiť pravdivosť výpovedí žien tvrdiacich, že museli pracovať ako sexuálne otrokyne pre japonských vojakov. Podľa historikov išlo o desiatky tisíc žien. Japonskí nacionalisti však dlhodobo tvrdia, že tieto ženy boli vo vojenských verejných domoch prostitútkami z vlastnej vôle. (ao)

O čom píšú iní?

■ Fašisti Bandera a Šucevyč – symboly európskych hodnôt?

Veľvyslanec RF v Poľsku: „Všetci vieme, kto bol Bandera i Šucevyč (veliteľ UPA). Ich portréty teraz visia v centre Kyjeva. Môžu ľudia, ktorí sú zástancami nacistickej ideológie, rozširovať európske hodnoty na Ukrajine?“

Veľvyslanec pomenoval technológiu, ktorá sa objavuje nielen v poľských médiách. Čitateľom, divákovi, poslucháčovi sa predhodí falošná informácia a potom sa o jej obsahu začína diskutovať. Končí to v podstate tým, že faloš sa stáva faktom.

Podľa regnum.ru, 2. marec 2014 (výňatok)

■ Hackeri pridávali slovo „nazi“ k titulkom Russia Today

V noci na 2. marca 2014 sa hackeri prebúrali na stránku Russia Today a dodali slovo „nazi“ (v preklade nacističtý) k titulkom všetkých materiálov predurčených pre anglické vydanie.

Výsledkom práce týchto „vtipkárov“ potom titulky vyzerali asi takto: „Ruskí senátori zahlasovali za odoslanie stabilizačných nacistických vojsk na ukrajinské územie“ alebo „Putin: Nacističtí občania a vojská na Ukrajine sa podrobujú hrozbám a potrebujú ochranu ozbrojených síl.“

Podľa actualida.rt, 2. marec 2014

■ Americký expert: Ak by bol Obama na Putinovom mieste, bol by ešte tvrdší (video)

Čestný profesor a prednášajúci na Newyorskej a Princetonskej univerzite, historik Stephen Cohen, počas rozhovoru pre CNN vyhlásil, že prezident Ruska Vladimir Putin nie je vinný z krízy na Ukrajine, a že ak by bol prezident Obama na jeho mieste, konal by rovnako, ak nie tvrdšie.

„(Zbigniev) Brzezinski a (Madeleine) Albrightová, napríklad, hovorili, že súčasná ukrajinská vláda je legitímna. Putin vyhlasuje, že je nelegitímna. Som schopný sa pohádať, že ak by ste zavolali do vašej relácie niekoľko právnikov, špecializujúcich sa na ústavné a medzinárodné právo, veľmi ťažko by im bolo dokázať, ako môže byť súčasná ukrajinská vláda legitímna,“ povedal Cohen.

(Video: <http://www.vz.ru/news/2014/3/3/675260.html>)

■ 1. marca 2014 nastal koniec jednopólnarneho sveta

Tohtoročný 1. marec sa zapísal do histórie. Formálne totiž zafixoval to, čo sa vo svete v posledných rokoch už udialo: postsovietska etapa sa skončila, jednopólnarý svet sa stal minulosťou. Rusko si prinavrátilo štatút jedného z globálnych centier sily, ktoré absolútne samostatne prijíma rozhodnutia o obrane svojich národných záujmov.

Po prvý raz od rozpadu ZSSR sa Rusko rozhodlo použiť svoje ozbrojené sily na stabilizáciu situácie u svojho suseda. Principiálna odlišnosť od augusta 2008 (vojna o Južné Osetsko) je v tom, že Rusko jednoducho bránilo spojenecký štát (hoci i neuznaný) od agresie a teraz sme boli nútení zamiešať sa do situácie na Ukrajine – pretože sa rozvíja podľa scenára, ktorý hrozí našim národným záujmom a životu Rusov (tak našich občanov, ako aj rodákov) za hranicami Ruska.

V sobotu 1. marca Vladimir Putin po prvý raz za sedem dní, ktoré prešli od prevratu, zhodnotil situáciu na Ukrajine – v prevolaní k Rade federácie ju nazval extraordinárnou a požiadal udeliť mu právo na použitie ozbrojených síl na území Ukrajiny „do normalizácie spoločensko-politickej situácie v tejto krajine.“

Kyjevská vláda už obvinila Rusko z agresie, no zvrhnutý, ale právne stále platný prezident Ukrajiny V. Janukovyč toto rozhodnutie Ruska podporil.

Podľa vz.ru, 2. marca 2014

■ Branislav Fábry: Popieranie holokaustu znovu dovolené?

Na Ukrajine sa nedalo nevšimnúť si, že na strane povstalcov sa objavuje značná skupina podporovateľov ultrapravicových síl. Nikomu asi neušlo, že na Majdane v Kyjeve je naozaj veľa obdivovateľov S. Banderu či jednotiek SS Galizien. Dokonca aj jeden z triumvirátu lídrov Majdanu, O. Ťahnybok, je ultrapravicový extrémista, ktorého extrémistické názory sú dlhodobo dobre známe.

Prítomnosť ultranacionalistov na Majdane nebola príliš veľkým prekvapením, no o to väčším je postoj mnohých západných politikov a médií k ich prítomnosti.

Kvôli nepochopiteľnému postojovi k extrémistom si niektoré slovenské médiá nemohli nevšimnúť negatívnu reakciu časti svojich čitateľov. Tí ich upozorňovali, aké je to absurdné, keď na jednej strane kritizujú M. Kotlebu a na druhej strane podporujú O. Ťahnyboka, a tiež, keď na jednej strane odsudzujú obhajcov J. Tisu a súčasne podporujú zástancov S. Banderu.

Blog Branislava Fábryho, slovenského experta na medzinárodné právo, 1. marec 2014 (výňatok)

Z rokovania predsedníctva ÚR SZPB

(Dokončenie zo str. 1)

O vojnových sirotách, ktoré na svoje odškodnenie čakajú takmer od vojny, teda asi 70 rokov. Druhou je potreba zvýšenia osobitnej finančnej dávky pre priamych účastníkov protifašistického odboja.

Minister Richter predsedníctvo ÚR SZPB informoval o organizačnom i finančnom zabezpečení 70. výročia SNP, no nevyhol sa ani prezidentským voľbám a ani perspektívam, ktoré nastanú po víťazstve v nich. „V každom prípade si treba po-

staviť otázku: čo by sa stalo, ak by ten môj kandidát nezvíťazil?“ položil si rečnícku otázku.

Vo vystúpeniach jednotlivých členov predsedníctva zneli slová vďaka za pomoc a ďalšie prosby, ale zaznela aj kritika. Hlavne na spôsoby správania sa niektorých funkcionárov SMERu-SD v regiónoch. Napríklad v Rožňave.

V štandardnej pracovnej časti predsedníctva sa objavil aj prvý materiál k zvolaniu XVI. zjazdu SZPB, konkrétne Smernica na vykonanie členských schôdzí a oblastných konferencií SZPB.

Hovorilo sa o príprave osláv 69. výročia oslobodenia Slovenska, víťazstva nad fašizmom a ukončenia 2. sv. vojny, 70. výročia SNP a 70. výročia

karpatsko-duklianskej operácie.

Informačne najbohatším materiálom bolo prerokovanie stavu členskej základne SZPB podľa počtov platiacich členov. Ukázalo sa, že v roku 2013 nastal oproti roku 2012 pokles o 59 členov.

Najväčší pokles členstva hlá-

sia oblastné výbory vo Svidníku (-100), Prešove (-85), Žiari nad Hronom (-51), Žilina (-47) a Liptovský Mikuláš (-38). Naopak, najväčšie prírastky členstva zaznamenali: Piešťany (73), Michalovce (61), Košice (50), Medzilaborce (50), Humenné (40), B. Bystrica (36).

Aj v roku 2013 sme si udržali 4 oblastné organizácie s členskou základňou nad tisíc ľudí: B. Bystrica (1563), Brezno (1050), Humenné (1040) a R. Sobota (1000).

Veľmi pozitívne dopadlo aj finančné hospodárenie SZPB, už dva roky po sebe sme v čiernych číslach.

Vladimír MIKUNDA

Dňa 24. januára 2014 prijal delegáciu SZPB na čele s predsedom P. Sečkárom bratislavský primátor Milan Ftáčnik. Cieľom bolo zabezpečiť, aby bol pre históriu zachovaný historický názov Most Červenej armády aj na zrenovovanom Starom moste. Dosiahli ste to?

Pavol Sečkár: – Dosiahli! Mesto využije pôvodnú koštruktciu, ktorá sa teraz rozoberá, a z oboch strán Dunaja budú na obnovenom Starom moste umiestnené všetky tri tabule s názvami, ktoré dejinami tento most niesol (Most Františka Jozefa, Štefánikov most a Most Červenej armády).

Zomrel generál

(Dokončenie zo str. 1)

Bližšie k frontu sa jeho rota dostala až 17. mája, a to v Proskurove. Tam aj dokončili kurzy bojovej prípravy.

Všetko to v jeho jednotke ožilo v deň vypuknutia SNP. Karol Schwarz spolu s ostatnými manifestačne žiadal o nasadenie do bojov na Slovensku, čo sa im čoskoro splnilo. Rozkaz na presun jeho brigáda (2933 ľudí) dostala 4. septembra 1944.

Pôvodne mali byť vysadení v priestore dvoch východoslovenských divízií, no namiesto toho ich čakal Przemysl, ako zastávka pred nasadením na karpatsko-duklianskom smere. Tu bol dvakrát ranený, a ako sa o prvom kedysi zmienil, „našťastie len do pravej nohy“. Lenže ak po pravde, spálilo mu to aj pravú ruku.

Po vyliečení ho opäť čakalo duklianske bojisko, kde priamo počas boja prevzal velenie práporu automatčikov v 3. čs. samostatnej brigáde. „Dňa 4. októbra sme sa s asi 350-timi našimi vojakmi ocitli už na našom území, v lesoch nad Krajnou Bystrou,“ spomínal Karol Schwarz. Tu ho postrelilo aj druhé zranenie, z ktorého sa liečil v poľskom Rzeszówe.

Odtiaľ ho prevelili k náhradnému pluku na funkciu veliteľa výcvikovej roty. Prílev vojakov z oslobodeného východného Slovenska bol v tom čase už obrovský.

Nasledovalo ďalšie výcvikové stredisko (pre 4. brigádu) v Kežmarku. „Odtiaľ som putoval k Liptovskému Mikulášu, kde som bol zaradený späť do 3. brigády.“ Po oslobodení L. Mikuláša, Ružomberka, Martina, Vrútok, po urputných bojoch o Polom, sa bojová púť Karola Schwarza skončila na Makove.

Hneď po vojne sa Karol Schwarz aktívne zapojil do protifašistického hnutia. Osobitne aktívny bol v sociálno-zdravotnej oblasti, pretože tú veteráni bojov asi najviac potrebovali. A tak sa staral nielen o nich, ale aj o ich vdovy, o liečenia...

Po skončení 2. svetovej vojny zostal slúžiť v čs. armáde, kde zastával rôzne funkcie. V roku 1950 ho z armády prepustili v dôsledku nepravdivých obvinení. V rokoch 1964–1968 sa podieľal na rehabilitáciách nevinne odsúdených účastníkov odboja. Minister obrany ČSFR ho 12. marca 1992 plne rehabilitoval. Aktívne sa zapojil do činnosti SZPB, vrátane pomoci pri rehabilitáciách jeho členov. V rokoch 2000 až 2003 vykonával funkciu predsedu SZPB, po skončení funkčného obdobia bol mu udelený titul Čestný predseda SZPB. Aktívne sa zapájal do činnosti SZPB, bol predsedom Historickéj odbojovej skupiny vojakov zahraničných a spojeneckých armád pri ÚR SZPB.

Za svoju odbojovú činnosť a zásluhy v boji proti nepriateľovi dostal viaceré vojenské rady a medaily. Rad Milana Rastislava Štefánika III. triedy, Čs. vojnový kríž 1939, Rad SNP I. triedy, Rad Veľkej vlasteneckej vojny, Poľský vojnový kríž, Čs. medailu Za chrabrosť pred nepriateľom a mnohé iné vyznamenania.

Boli mu udelené najvyššie zväzové medaily – Zlatá medaila M. R. Štefánika, za Vernosť, ako aj od partnerských zahraničných odbojárov ako Zlatá medaila ČSBS.

Je držiteľom Osvedčenia podľa Zákona č. 255/1946 Zb. v znení zákona 101/1964 Zb. č. 24736/1948 s dobou strávenou vo vlastnosti účastníka národného boja za oslobodenie od 1. novembra 1943 do 5. mája 1945 ako príslušník čs. armády v zahraničí. Ministrom obrany SR mal priznané postavenie vojnového veterána.

Karol Schwarz bol do posledných chvíľ aktívny aj vo svojej ZO SZPB č. 7 v Bratislave III.

Ústredná rada SZPB

Cetuna: 69. výročie pamätného partizánskeho boja

(Dokončenie zo str. 1)

„Rád by som z tohto miesta aspoň na diaľku pozdravil plk. Františka Bímu, čestného občana Bziniac pod Javorinou. Tento posledný žijúci účastník cetunského boja sa zo zdravotných dôvodov našej spomienkovej slávnosti zúčastniť nemôže. V telefonickom rozhovore ma požiadal, aby som vám všetkým tlmočil od neho krásny pozdrav, rád by sa osobne zúčastnil našej spomienkovej slávnosti, no pre pokročilý vek a čiastočne aj zdravotný stav, žiaľ, nemôže. Je rád, že nezabúdame na jeho kamarátov, ktorí položili svoje životy za našu slobodu,“ tlmočil obsah rozhovoru s čestným občanom Bziniac pod Javorinou.

Pietneho aktu sa zúčastnila aj Zora Uhrová, dcéra kpt. Miloša Uhra, veliteľa oddielu Hurban, a ďalší rodinní príslušníci dnes už nežijúcich partizánov, ktorí bojovali v podjavorinskom kraji.

Z príhovoru predsedu SZPB Pavla Sečkára

„Perspektíva nášho národa bola v dlhodobom pohľade jediná: ako Slovania mali sme prežívať v postavení nevoľníkov či otrokov na nemeckých veľkostatkoch, zriadených na dobytý Sibirí.

V týchto rokoch však takmer všetci slušní ľudia stáli na inej strane než vtedajší režim.

Vence kladú predseda SZPB P. Sečkár (prvý rad vľavo) a riaditeľ Múzea SNP Stanislav Mičev (prvý rad vpravo).

Odboj, ktorý sa postupne zdvihol, nebol namierený proti štátu preto, lebo bol slovenský. Bol namierený proti štátu preto, lebo to bol štát fašistický. Bol svojou podstatou protidemokratický, násilnícky a neľudský. Bol v rozpore s celou vývojovou líniou európskej kultúry, našej civilizácie – v rozpore s vývojom nášho národa.

Na prelome rokov 1944–1945 nastal najťažší úsek života a boja par-

tizánov. Nemci nemohli strieť za svojím chrbtom bojovníkov, preto organizovali trestné výpravy proti partizánom a raziť v obciach.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov bude dôstojne chrániť pamiatku bojovníkov za slobodu. Nedopusťme znevažovanie hrdinstva vojakov i obyčajných ľudí, ktorí sa neváhali postaviť proti fašizmu! Chráňme ich česť!“

Viliam SOLOVIČ, snímky autor

Členovia vojenského historického klubu „Divize Bílé Karpaty“ zo Strání v ČR pripravili ukážku partizánskeho boja s členmi Klubu vojenskej histórie „Duklianský priesmyk“ z Trenčína.

14.–16. marec 1939 Čo by s nami naozaj bolo?

Podľa prieskumu, ktorý si počas 2. sv. vojny nechali Nemci urobiť na Slovensku, bolo by u nás len približne 37 percent obyvateľov rasovo čistých.

Podľa vyjadrenia historika Romana Hradeckého (bývalého tajomníka ÚR SZPB), „v prípade víťazstva Nemecka vo vojne by sa ostatní Slováci postupne stali obeťou systému, ktorý vytvoril holokaust. Takýto prieskum robili systematicky vo viacerých krajinách. Napríklad podiel rasovo čistých Čechov bol približne o desať percent vyšší než v prípade Slovenska.“ Prieskumy tohto typu podľa Hradeckého robili na základe tabuliek, v ktorých porovnávali fyzické znaky jednotlivých osôb, ako sú tvar lebky, tvár, nos, oči či uši.

Aj podľa historika Ivana Kamenca by víťazstvo Nemecka vo vojne znamenalo pre Slovákov katastrofu. „Nacisti nepovažovali slovanské národy, a teda ani Slovákov, za árijskú rasu. Ešte vo februári 1943 vznikli dokumenty, aj tu v Bratislave, v ktorých sa hovorilo o tom, ako bude so Slovákmi zaobchádzané po druhej svetovej vojne. Po víťaznej druhej

svetovej vojne. Vôbec sa nepočítalo so slovenským štátom ani so slovenským národom. Je tam expressis verbis napísané, že Slováci, ktorí sú schopní asimilácie (malo sa to robiť pomocou tunajšej nemeckej menšiny), budú asimilovaní. A tí, čo nie sú schopní asimilácie, budú vyvezení na východ,“ hovorí historik Ivan Kamenec.

R. Hradecký ešte v tejto súvislosti upozorňuje, že napriek čiastkovým úspechom slovenského štátu išlo v prvom rade o nedemokratický a rasistický štátny útvar. „Je objektívne, že v rokoch 1938–1945 došlo k rozvoju slovenskej kultúry a hospodárstva, boli na to vytvorené podmienky. Napokon kultúrny rozvoj nadväzoval na korene postavené ešte za predmníchovskej republiky. Na druhej strane treba hovoriť, aký bol charakter tohto štátu a aký bol jeho obsah a zaradenie v Hitlerovej tzv. novej Európe.“

Podľa TASR z 29. augusta 2013

Zo spomienok pamätníka

14. marec 1939: Snem slovenskej krajiny prijal zákon o tzv. slovenskom štáte. Od 14. marca do 26. októbra 1939 bol predsedom vlády Slovenského štátu Jozef Tiso. Nový štát medzinárodne uznalo 27 štátov vrátane ZSSR.

Tisov dvorný filozof, katolícky kňaz Š. Polakovič, neskôr známy mravnými deliktami okolo detí, spísal niekoľko kníh, kde slovenský odvar nacizmu vydáva za „Tisovu náuku“. V záverečnej kapitole cituje J. Tisa: „Budujme ľudové Slovensko podľa smerníc národného socializmu – je našim heslom do budúcnosti. Robíme tak nielen z vďačnej prítulnosti k Veľkonemeckej ríši a jej šľachtnému vodcovi Adolfovi Hitlerovi, ale i z dobre chápaného záujmu nášho národného a štátneho života. Nielen zmluvami, ale

i spoločnosťou zbraní a životných záujmov sme začlenení do životného priestoru, ktorý pre novú Európu už teraz pripravuje národný socializmus...“

Do akej spoločnosti, k akým medzinárodným silám chcel zaradiť J. Tiso slovenský národ? Sám o tom povedal: „Stavíme sa do radu pochodujúcich národov ako skromný pomocník v budovaní novej Európy, ktorá... vyzerá takto: národnosociálne Nemecko, fašistické Taliansko, falangistické Španielsko a ľudové Slovensko...“

Gustáv HUSÁK: Svedectvo o SNP (vŕňatok)

ZSSR vraj sfaľoval obvinenia proti banderovcom

Stály predstaviteľ Ukrajiny pri OSN Jurij Serhijev ospravedlňuje ukrajinských nacionalistov slovami, že Sovietsky zväz na Norimberskom tribunále vzniesol proti nim falošné obvinenia. „Ruská – sovietska – strana sa v tom čase usilovala o tlak na západných spojencov, aby tiež odsúdili banderovcov a iných bojovníkov. Preto to Norimberský proces neprižnal? Lebo fakty boli sfaľované, pretože pozícia ZSSR bola v tom čase nespravodlivá,“ – povedal diplomat.

Serhijev vyzval, aby sa obraz súčasnej Ukrajiny nezovšeobecňoval poukazovaním na to, že všetci obyvatelia západnej Ukrajiny sú nacisti a banderovci. „Milióny Ukrajincov na západe sú normálni európski občania,“ vyhlásil. Rovnako sa vyjadril aj o ultrapravicovej strane Sloboda.

* * *

Reakcia oficiálnej Moskvy bola prudká. Nezakryte skonštatovala, že v Rusku sú rozhorčení týmto znevážujúcim vyhlásením.

„...oficiálny predstaviteľ Ukrajiny tým urazil pamiatku obetí 2. svetovej vojny,

Rusov, Ukrajincov, Židov, Poliakov, príslušníkov ďalších národností, ktorí sa stali obeťami zverstiev, ktoré páchali pomáhači fašistov z radu ukrajinských nacionalistov,“ hovorí sa v ozname.

Ruské MZV tiež pripomenulo, že „dôkazy o krutých zločinoch banderovcov sú známe. Sme pripravení oboznámiť s nimi aj pána Serhijeva“.

* * *

Ruské ministerstvo zahraničných vecí zverejnilo sériu dokumentov Ľudového komisariátu vnútorných záležitostí (NKVD) ZSSR za obdobie rokov 1942–1945 (správa z 5. marca 2014), ktoré sa

Pod tónmi bubnov „Hitlerjugend“?

Dňa 15. februára 2014 sa na youtube.com objavilo video z pochodu neonacistov, ktorý v Karlových Varoch absolútne bezproblémovo, ako za čias Konrada Henleina, zorganizovala nemecká krajne pravicová organizácia Der III. Weg pri príležitosti bombardovania Drážďan britským a americkým letectvom: Ein Licht für Dresden (Svetlo pre Drážďany).

Video: <http://www.youtube.com/watch?v=b5vqlCeNUPU>

Človek, podpísaný ako „RK“, ktorý link tohto videa rozoslal po internete, k nemu pridal aj nasledovný komentár: – Vážení, jak je vůbec možné, že bylo dovoleno německým nacistům se produčirovat v Karlových Varech, tedy v ČR, i s jejich bubínky, které připomínají nám starším bubínky Hitlerjugend? Kdo vůbec dovolil nacistům ze SRN takovou akci v Karlových Varech? PROČ NÁM TO NEPUSTILI V TV – ČESKÁ TELEVIZE TO NA-

TÁČELA, JE TAM PŘECE JASNĚ VIDĚT JEJÍ KAMERAMAN. RK

Čo o bombardovaní Drážďan písala Ročenka odbojárov?

Keď sa spomenie bombardovanie v 2. svetovej vojne, za najtragickejší sa považuje nálet na Drážďany (13.–15. 2. 1945), pretože malo pri ňom zomrieť až 250-tisíc ľudí. Lenže v roku 2010 boli tieto údaje zrealnené, keďže z iniciatívy drážďanskej mestskej

Spoločná obrana výsledkov 2. sv. vojny je vo vzťahoch s Ruskom pre ČR prioritou

Čínsky minister zahraničných vecí Wang I pomenoval tri najdôležitejšie úlohy, ktoré budú riešiť v roku 2014 spoločne s Ruskom: dosiahnutie kvalitatívne novej úrovne obchodnej spolupráce; úspešné uskutočnenie podujatí v rámci Roka priateľských mládežníckych recipročných návštev; spoločnú obranu výsledkov víťazstva v 2. svetovej vojne a z toho vyplývajúcich povojnových medzinárodných pomerov.

Tretia úloha obsahuje aj organizáciu podujatí na počesť 70. výročia víťazstva nad fašizmom.

Wang I skonštatoval, že súčasné rusko-čínske vzťahy sú „na naj-

vyššej úrovni v histórii,“ ich rozvoju prospieva „vysoká miera vzájomnej dôvery, tvrdá vzájomná podpora, neustále prehlbovanie spolupráce v rôznych oblastiach a pevné pria-

vzťahujú k činnosti ukrajinských nacionalistov v období vlasteneckej vojny sovietskeho ľudu.

Na webovej stránke rezortu sú rozmiestnené svedecké dôkazy, v ktorých sa hovorí o spolupráci členov OUN–UPA (Organizácia ukrajinských nacionalistov – Ukrajinská povstalecká armáda) s nemecko-fašistickými uchvatiteľmi, a aj o ich účasti na masových popravách civilného obyvateľstva. Dokumenty boli odtajnené v roku 2008.

* * *

K téme banderovcov máme i my čo povedať! Ved' posledný boj s nimi sa na Slovensku odohral až tri roky po vojne – 4. mája 1948 vo Veľkej Lodi (asi 7 km od Kysaku) v lokalite Pri mlyne.

Za našu stranu do boja vstúpili príslušníci pohotovostného pluku ZNB Slovensko, z ktorých dvaja boli banderovcami zajatí, zversky umučení a napokon spálení. Vladimír MIKUNDA

radu sa uskutočnilo nezávislé vyšetrovanie. To dospelo k údaju 22 700 až 25 000 obetí.

Z tohto uhla bolo ľudsky omnoho tragickejšie bombardovanie Hamburgu (1943), ktoré si vyžiadalo nielen asi 50-tisíc obetí, ale prakticky aj zničenie celého mesta.

Čo však vieme o bombardovaní Stalingradu? Dňa 23. augusta 1942 Nemci uskutočnili nálet, ktorý zapríčinil smrť 43-tisíc a zranenia ďalším 50-tisícom Stalingradčanov. Práve on premenil toto „Mesto bojovej slávy“ na ruiny. Do bombardovania Stalingradu sa zapojilo niekoľko stoviek nemeckých lietadiel, a tie v niektorých dňoch uskutočňovali vyše dvetisíc náletov.

telstvo medzi predstaviteľmi oboch štátov.“ Podľa vz.ru, 8. marec 2014

Poznámka redakcie: Odporúčame prioritne si uvedomiť zmysel týchto slov pre súčasnosť: „tvrdá vzájomná podpora“. Povedané inými slovami, je to oznam, že dvojica Rusko – Čína je odhodlaná zdvihnúť hodenú rukavicu od kohokľvek.

Banderovci lúpili a vraždili

Za bývalej ČSR žilo v okrese Snina veľa Židov, najmä v jeho Uličskej doline. Cez vojnu trpeli od ľudákov, po vojne sa na nich začali vršiť stúpeneci Stepana Banderu.

Prvý oddiel UPA (vrátane nebojových osôb) prešiel poľsko-slovenskú hranicu 22. augusta 1945. Celkovo išlo o približne 500 ľudí. Nezakrývame, že čs. strana nebola na to vôbec pripravená, a preto sa banderovci na jeseň 1945 pohybovali u nás v podstate nerušene.

Spočiatku navštevovali desiatky obcí na východnom Slovensku a propagovali sami seba a svoje ciele. V prvej etape – t.j. v rokoch 1945–1946 – akcie UPA na území Slovenska boli zamerané najmä na prieskumnú činnosť, propagáciu vlastného hnutia a objasňovanie

svojich cieľov. Najmä to bola aktívna antisovietska a antikomunistická propaganda povojnovej koncepcie „Frontu podrobených a ohrozených národov strednej a východnej Európy“, vytýčená Ukrajinskou hlavnou oslobodzovacou radou (UHVR).

No už 25. novembra 1945 zavraždili v novej Sedlici dvoch obyvateľov – Mikuláša Kíreša a Ivana Šíškana. Ďalší, tajomník MNV Vasil Doda, dostal za príslušnosť ku komunistickej strane 80 rán bukovou palicou na holý zadok, teda presne toľko, koľko mala ich základná organizácia členov.

Po tomto zverstve si banderovci so sebou zobrali „na pobavenie“ miestneho mladého Žida Davida Delpa, ktorý sa len nedávno vrátil z Osvienčimu. Z ich pazúrov sa tento neborák do rodnej viesky už nikdy viac nevrátil.

Dňa 6. decembra 1945 padli cieľom S. Banderu za obeť ďalšie štyri ľudské životy z Uliča. Zastrelii Sendera Steina s manželkou Ruženou, Lýdiu Liedermanovú a Ester Klehorovú. Chladnokrvne skántriť plánovali aj obecného milicionára Arona Teichmana. No keďže ten bol varovaný, unikol istej smrti doslova o vlások.

V tú istú decembrovú noc zavítalo ďalšie banderovské komando

aj do Kolbasova. Vpadlo do prízemného domčeka Emanuela Polláka (mal v ňom krčmu i obchod), v ktorom sa nachádzalo dvanásť priamych členov jeho rodiny a príbuzných. Ozbrojenci najprv žiadali pálenku, potom aj večeru. Nakoniec sa im zachcelo sexuálnych radovánok. Svoje manželky a dcéry prítomní muži bránili pred zneužitím, ako sa len dalo, no proti zlosynom nemali žiadnu šancu.

Keď banderovci skolili samopalmi a puškami aj poslednú živú bytosť a videli, že sa už nikto nehýbe, naložili zhabaný tovar na dvoje saní ťahaných koňmi a vyrazili za hranicu.

Susedia sa do obydliia E. Polláka odvážili prísť až ráno. V nevelkých izbičkách našli v kaluži krvi ležať jedenásť mŕtvol a napoly živú He-

lenu Jakubovičovú, ktorá sa pred vrahmi stačila skryť pod posteľou. Jej pekné dievčenské vlasy boli od prežitého pekla celkom sivé...

Banderovci lúpili aj v Zboji, v Ruskom Potoku, Runine i inde. Boli dobre vycvičení, mali dostatok zbraní a veľkú trúfalosť na všetko. Raz v noci sa im dokonca podarilo odzbrojiť celú profesionálnu finančnú stráž uprostred dediny Zboj.

Ich vyčiniťaniu v tomto kraji urobili koniec až vyslané jednotky čs. armády a ZNB. Tí, ktorí zostali nažive, boli zajatí a postavení pred súd.

Zverstvá banderovcov nám navyždy budú pripomínať pamätné tabule vo viacerých dedinách na východe Slovenska.

Jozef HRUBOVČÁK

Po stopách Slovákov – partizánov z odeských katakomb

V internetovom časopise Slovenský rozhľad (www.slovensky-rozhľad.sk) uverejnil člen SZPB, publicista Vladimír Mezencev (nedávno oslávil 70-tku, ku ktorej mu srdečne blahoželáme a tešíme sa na spoluprácu), päťdielny seriál, ktorým minulý rok osobne pátral po osudoch slovenských partizánov v odeských katakombách.

Priznám sa, počul som o tom veľa. Dokonca i také, že jeden z nich sa mal stať zatiaľ neznámym Hrdinom ZSSR. No a keďže to nebola informácia len z „takého nejakého“ zdroja, s prosbou o jej overenie som sa pred vyše rokom obrátil aj na veľvyslanectvo Ruska v Bratislave. Lebo odhalenie toho, že by sme mali nie jedného, ale dvoch bojových Hrdinov ZSSR, je vskutku novinársky mimoriadne lákavé.

Vladimír MIKUNDA

Výňatky zo seriálu Vladimíra Mezenceva

Podľa oficiálnych sovietskych údajov od októbra 1941 do apríla 1944 (907 dní trvajúca okupácia) Nemci a Rumuni v samotnej Odeze zastreli, obesili a za živa upálili 83 000 obyvateľov mesta, v Odeskej oblasti až vyše 200 tisíc!

Práve v Odeze sa skončili nacistické predstavy o bleskovej vojne. Mesto sa bránilo 73 dní, od 5. augusta do 16. októbra, útokom 18 divízií Nemcov a Rumunov, ktoré mali spolu vyše 300 000 vojakov.

Prvý (diverzantsko-rozvedčíkovský) partizánsky oddiel vstúpil do katakomb v októbri 1941. Časť jeho príslušníkov zostala v meste v konšpiračných bytoch. Tí, ktorí odišli pod zem, sa na pobyt v katakombách dobre pripravili. Vytvorili si v nich zásoby jedla, petroleja, ale samozrejme i zbraní a výbušnín. Pod zemou si zhotovili kuchyňu, sklady, dielne, jedáleň, priestory na spanie, sklady i miestnosť pre štáb.

Čo sú to vlastne odeské katakomby? Je to labyrint podzemných chodieb, ktoré vznikli ťažbou vápencu. V roku 1900 síce banský úrad zakázal pokračovať v jeho ťažbe, no už vtedy podzemné chodby merali približne 250 km. Počas vojny bolo pod ze-

mou dokonca 20 000 ľudí (!), medzi nimi aj 65 Slovákov – prebehlíkov zo Slovenskej armády, ktorí odmietli naďalej bojovať po boku nemeckého Wehrmachtu proti Sovietskemu zväzu.

O pôsobení slovenských vojakov v odeských katakombách vie dnes málokto. Či u nás doma, ale aj na Ukrajine. Je to dosť nepochopiteľné – najmä prístup slovenskej strany. V časoch, keď sa doma objavovali mnohí pseudopartizáni, len aby získali určité spoločenské a sociálne výhody, z „Odesanov“ sa akosi nikto netlačil do popredia, i keď sa neskôr zistilo, že niektorí z nich pôsobili vo funkciách na národných výboroch. O ich hrdinstve ako prvý napísal na stránkach vtedajšieho denníka ÚV KSS Pravda vynikajúci novinár a neskôr minister zahraničných vecí ČSSR Bohuš Chňoupek. Bolo to však až v roku 1963, teda takmer dve desaťročia od ich pôsobenia v odeskom podzemí. Do rúk nášho reportéra sa úplnou náhodou dostal zoznam 160 slovenských vojakov a dôstojníkov z apríla 1944, ktorých odvelili do Moskvy a dali k dispozícii čs. vládnej misii. Bolo to teda už po oslobodení mesta a našťastie aj po podpísaní Zmluvy o priateľstve, vzájomnej pomoci a spolupráci zo dňa 12. decembra 1943 medzi ZSSR a Československom.

Nebyť tejto zmluvy, naši vojaci by sa na určitý čas ocitli v rôznych zajateckých táboroch, museli by prejsť náročnými previerkami, atď.

Tento zoznam pochádzal z archívu vtedy už generála vo výslužbe A. N. Asmolova, ktorý počas vojny bol náčelníkom štábu partizánskeho hnutia pri 3. ukra-

jinskom fronte a mal vtedy spojene aj s podzemným odbojovým hnutím v Odeze.

Išlo o príslušníkov tylových jednotiek tzv. Rýchlej divízie, ktorá pôsobila na Kaukaze, Kubáni a polostrove Krym. Slovenskí vojaci pri každej príležitosti dezertovali a prechádzali k sovietskej armáde. Nič nové pod slnkom – Nemci im nedôverovali a keď 26. októbra 1943 pri Melitopole až 2000 Slovákov prešlo na druhú stranu, všetky naše tylové jednotky premiestnili do Odesy.

Títo naši vojaci a dôstojníci sa dostali do 3. brigády 1. čs. armádného zboru v ZSSR, zúčastnili sa bojov na Dukle a časť z nich sa stala príslušníkmi 2. čs. paradasantnej brigády. Veľká časť z nich sa už Dňa víťazstva nedožila. Ako neskôr konštatovali sovietski vojnoví historici – nevelká epizóda veľkej vojny zapadla prachom. Jednoducho sa na ňu zabudlo.

Aj keď článok B. Chňoupka na jeseň 1963 vzbudil veľkú po-

Vstup do odeských katakomb v obci Nerubajskoje.

Foto: internet

zornosť, často sa nevedelo, kto sa za zverejneným menom skrýva. Mená sa totiž písali podľa ruskej výslovnosti a pôvodne cyrilikou – a tak mnohé vyšli v novinách skomolené. Tak napríklad objavilo sa meno Michal Končetti, ktoré vôbec nepôsobilo slovenským pôvodom a jeho držiteľ mal bývať v Kunove pri Veneci. Na tento článok reagovala jeho matka. Išlo však o Michala Končitého z Kunova pri Senici. Takto sa dozvedela o osude jedného zo svojich dvoch synov, ktorého naposledy videla v roku 1942.

Zdá sa, že skutočne celé polstoročie si nikto nespomenul na našich hrdinov – mladých slovenských vojakov, ktorí počas 2. sv. vojny toho toľko prežili. Konca vojny sa ich dožil iba minimálny počet. Boli to Jozef Hanák z Čachtíc, Ľudovít Laučík z Handlovej, Jozef Filip z Hliníka nad Hronom. Aspoň tí dali o sebe vedieť –

Múzeum partizánskej slávy, je tu aj východ z katakomb.

Foto: internet

reagovali na článok Bohuša Chňoupka. Našťastie vedeli aj o iných, ktorí by mali žiť na Slovensku.

Začiatkom roku 1944 (vtedy už väčšinu obyvateľov katakomb z uvádzaných 20 tisíc osôb tvorili civilisti, matky a deti skrývajúce sa pred odsunom do Nemecka) bol denný prídel chleba na osobu

oblieva dievčinu. Nuž, dotyčnému autorovi muselo byť veľmi smutno za domovom a nostalgické spomienky na krásne chvíle na predchádzajúcich, predvojnových oblievačkách určite násobili jeho túžbu byť doma. Nečudo, veď si len predstavme prostredie, v ktorom sa toto „dielo“ tvorilo. Hlboko pod zemou, pri slabom osvetlení a s perspektívou, že tu môže stráviť ešte celé mesiace...

Ďalšia kresba je menej zrozumiteľná a je na nej zobrazený vojak po zranení a liečení – s obviazanou hlavou, pravou rukou v obvazoch, opierajúci sa o barlu pod ľavým ramenom. Vedľa neho stojí nejaký muž v civile a medzi nimi s rozpätými krídlami je nakreslený vták, tak trochu pripomínajúci orla. Na hrudi zraneného vojaka vidieť vyznamenanie – kríž.

Tretia kresba má symbolizovať priateľstvo medzi Sovietskym zväzom a Slovenskom, na jednej strane je hviezda s kosákom a kladivom, na druhej slovenský štátny znak. Všetky tieto kresby sú natoľko veľké, že sa pred nimi zastaví každý sprievodca so svojou skupinou a povie im niekoľko slov, ako v katakombách bojovali aj slovenskí vojaci. No zmienka o našincoch je veľmi stručná. Jednoducho tu boli – a hotovo. Ako a prečo sa sem dostali – to už nepovie nikto. Sprievodcovia to možno vedia, no nič o tom nehovoria.

Záverom

Na moje nemilé prekvapenie už ani v samotnej Odeze sa mi (v roku 2013) nepodarilo nájsť ani jedného vojnového veterána, ktorý by sa osobne pamätal na pôsobenie našich vojakov v katakombách. Medzi živými už nie je nikto. Nepamätajú si ani na dvoch Slovákov, ktorí síce šťastne prežili vojnové útrapy, ale v Odeze si našli svoje životné lásky – boli to predsa mladí muži – oženili sa a zostali žiť v tomto prístavnom meste. I keď organizácia vojnových veteránov v Odeze aktívne pracuje a má svoju zaujímavú štruktúru, nikto nič nevie o nich ani o ich deťoch. Veľká škoda...

Vladimír MEZENCEV

Expozícia v katakombách.

Foto: internet

Netradičný príhovor predsedu – novinára

– Rozmýšľal som, ako sa vám prihovorím, a nakoniec som sa rozhodol pre jeden príbeh. Je skutočný, aspoň dúfam, lebo mi ho rozprávali moji rodičia, – takto sa prihovára funkcionárkam bratislavskej oblastnej organizácie SZPB pri príležitosti MDŽ jej predseda Martin Krno, ktorý je profesiou novinár.

– Obaja pochádzajú z Liptova. V septembri pred 70-timi rokmi sa Ružomberok ako jedno z prvých miest pridal k povstaniu, no, bohužiaľ, aj ako jedno z prvých bol Nemcami rýchlo obsadený. Moji starí rodičia z matkovej strany zutekali do vtedy Nemeckej Lupče, ktorá bola učupená pod lesom a keďže sa nachádzala mimo hlavných ciest, asi si mysleli, že vojna ich obíde. Prišli ich rodičia môjho otca, ktorý odtiaľ pochádzal.

Po čase sa situácia upokojila, starí rodičia sa vrátili do Ružomberka, no mama, už skoro snúbenica, tam ostala. Otcova mama to totiž navrhla jej rodičom, že „Vieročka nech tu ostane, my ju postrážime, pokiaľ prejde front“.

Mama mala niečo vyše osemnásť, bola pekná, mladá... a mala zákaz sama chodiť po ulici, lebo tam už boli Nemci. Pozor si musela dávať dokonca aj priamo v dome. Pretože im tam ubytovali nejakého dôstojníka Wehrmachtu. Pochádzal z Rakúska a síce bol to celkom slušný človek, no ani pred ním sa nemala ukazovať, pretože človek nikdy nevie.

Ubytovali ho v otcovej izbe a keďže bol jedináčik, tak tam mal veľkú fotografiu. Dôstojník sa opýtal, že kto to je? Stará mama na to povedala, že „to je môj syn, študuje právo v Bratislave, ale pretože školy sú momentálne zatvorené, že kope protitankové zákopy“. Dôstojník na to, že „sehr schon“, že to je správna podpora svojej vlády. Samozrejme, netušil, že otec sa do školy v septembri ani neúnúval a rovno si to namieril do Banskej Bystrice. A potom, po potlačení povstania, prešiel do Magurky, čo je blízko v horách nad Lupčou. Čiže vlastne len niekoľko kilometrov od domu. Vedela to aj polovička dediny, no nikto to neprezradil. Veď skoro každý tam buď mal niekoho pri partizánoch, alebo i sám im pomáhal. Všetci nie nadarmo sa potom Nemecká Lupča premenovala na Partizánsku Lupču.

Pretože Nemci sa neodvažovali chodiť hlbšie do hôr, tak Magurka, ako Partizánska republika, nikdy nebola obsadená.

Tamojší partizáni mali známu horárku, a tá mala – ako jedinú – priepustku, že mohla voľne chodiť do dediny. No a keďže bola kamarátkou starej mamy, tak po nej posielali napečené buchty... oteckovi.

Otec sa na tieto buchty vždy veľmi tešil. Niežeby mal rád sladké, ale preto, lebo v jednej z buchát bol vždy zapečený list od mojej mamy. Samozrejme, zamilovaný!

Pár týždňov to takto vydržal, no potom išiel za veliteľom, že či by ho občas na noc nepustil do dediny. Že by tam čosi vyzistil o Nemcoch, koľko ich je, kde sú rozmiestnení, čo robia... Veliteľ najskôr, že nie, že „môžeš tam mať nejaké problémy...“. Otec mu teda na rovinu povedal, o čo ide, potom ho veliteľ už púšťal pomerne často.

Raz som sa ho opýtal: „A to si sa nebál, že... Všetci dedina bola plná Nemcov, že ťa zastrelia?“

A že nie, „ja som to mal tak vyrátané, že pôjdem po pôjde, potom dozadu, tam sú humná...“ No a niekedy si to aj použil? Vraj raz.

Potom som sa spýtal mamy: A ty si sa nebála? Že nie. A že prečo? „Všetci sme boli mladí... Mladí a – proste – hlúpi... Spočiatku som im aj pritakal, ale až dodatočne som si uvedomil, že oni neboli len „mladí a hlúpi“, ale že sa mali navzájom radi a práve to ich posilňovalo. No a v tých horách to posilňovalo všetkých. Lebo každý mal doma nejakú priateľku, manželku, deti. Azda aj preto boli odvážni a súčasne aj opatrní, lebo vedeli, že raz sa vojna skončí, oni sa vrátia a budú potrební práve tým priateľkám, manželkám, deťom i rodičom.

* * *

Preto mi dnes dovoľte, pri prípitku k MDŽ, poďakovať všetkým manželkám, priateľkám, dcéram, už vtedy narodeným alebo po tom narodeným, pre ktoré museli byť naši otcovia hore v lesoch a ktoré im aj takto, telepaticky, dávali chuť do života a do bojov.

Tak ako každoročne, vínečko na stretnutie funkcionárok bratislavských organizácií zabezpečil podpredseda OblV SZPB a Pezinčana aj jeho vlastné slová: „Milé dámy, toto červené, to je „Dolferder“! Toto víno sa nepije, ono sa „hryzie“. Na celom území Slovenska“.

Príbeh o láske k ženám rozpráva podľa skutočnej udalosti svojich rodičov z čias SNP predseda bratislavského oblastného výboru SZPB Martin Krno. Vľavo vedľa neho sedia: tajomníčka oblastnej organizácie Katarína Frišová a podpredseda oblastného výboru Dušan Vilím.

Ján Pacek, predseda oblastného výboru SZPB v B. Bystrici, vyzdvihol ich aktívny podiel na činnosti organizácie.

Z tradičného bratislavského stretnutia Oslavy

Z roka na rok mám silnejší pocit, že ak by som sa nezúčastnil prijatia funkcionárok bratislavských organizácií pri príležitosti MDŽ, ktoré organizuje vedenie oblastného výboru SZPB, že by som naozaj prišiel o niečo mimoriadne cenné.

V tomto roku napríklad o unikátny povstalecký príbeh otca a mamy súčasného predsedu oblastnej organizácie Martina Krna alebo o skutočné unikum – príbeh strýka predsedníčky ZO SZPB Eleny Ďurišovej, ktorý bude zrejme novin- kou aj pre historikov (uve-

rejníme ho pri príležitosti oslobodenia Bratislavy).

Je to príbeh o tom, ako sa plány Die Festung Pressburg – pevnosť Bratislava – dostali do rúk sovietskych veliteľov dávno pred hlavným útokom na mesto.

Vladimír MIKUNDA

V Banskej Bystrici sa ich zúčastnilo vyše 200 žien a pedagógov okresu. A tradične asi aj najviac vplyvných hostí. Podpredseda oblastného výboru SZPB a moderátor podujatia Anton Hoffmann priví-

Organizácií je verná ideám MDŽ

an Dušan Vilím. No a akú kvalitu zabezpečil v tomto roku, to prezradia ka ho je len 960 koreňov“.

Bystrici, v príhovore vyzdvihol význam sviatku žien a poďakoval že-

Tohtoročnej „kvapky“ sa zúčastnilo 37 záujemcov, no zdravotný stav umožnil darcovstvo len 30-tim, z toho šiestim prvodarcom. Osobitosťou tohto roka bolo, že každý darca získal aj pekný pohár venovaný „Kvapke krvi k MDŽ“.

Foto: jp

Predseda ZO SZPB v Senci Zdenko Marton poďakoval našim ženám za výbornú prácu (tri pracujú vo výbore) a rozdal im kvetinky. Vráťane novej členky, ktorú sme v tento deň prijali. Posedenie z príležitosti MDŽ dalo viac priestoru na neformálne pripomienky žien k činnosti základnej organizácie. Prislúbili tiež, že získajú ďalšie záujemkyne o členstvo.

Ladislav NEUWIRTH

K dobrej nálade nepochybne patrí aj spev. V základnej organizácii SZPB Zlatá Baňa-Sekčov si oslavy MDŽ spestrili aj ruskými a ukrajinskými piesňami.

Kvapka krvi k MDŽ v Tornali

Dňa 3. marca 2014 sme pri príležitosti Medzinárodného dňa žien usporiadali už 9. ročník Kvapky krvi k MDŽ.

Vždy mi je nevoľno, keď od „novembrových revolucionárov“ počúvam, že „MDŽ bol za socializmu sviatkom opilcov a nerestí“. Lebo ja osobne som v tento deň držal vo zvýšenej úcte všetky mamičky, sestry i kamarátky a najradšej by som všetky ženy sveta obdaroval aspoň jedným kvietkom. A tak je to dodnes. Oni stále nadávajú, ja pre ženy aspoň niečo robím.

Nechcem tu robiť propagandu, no isté je, že väčšina si na minulorežimové podnikové oslavy MDŽ príjemne spomína. Veď čo bolo zlé na tom, že odbory obdarovali ženy karafiátom, uterákmi..., že niektoré dostávali podnikové a iné ocenenia vrátane bezplatných rekreačných pobytov...?

Ani my v SZPB nemáme peňazí nazvyš, no na MDŽ sme však stále nezabudli, a vernú tradíciu si ho aj každoročne pripomínáme. Síce „po starom“, no stále rovnako úprimne. A keď hovorím, že všade, tak všade, od Dunaja k Tatrám!

Aj toto ma viedlo, aby som pred 9-timi rokmi aj nejakú osobne vyjadril ženám svoj vzťah. Preto som na ich počesť zorganizoval prvý ročník „Kvapky krvi k MDŽ“ a aj osobne prispel k tomu svojou „kvapkou“ (k dnešnému dňu má J. Pupalá za sebou okolo 180 darovaní krvi – pozn. red.)

Tento môj počín je vyjadrením úcty aj k mojim rodičom. Matke, ktorej prvého manžela v Málinci umučili slovenskí gardisti, i otcovi, ktorému jeho prvú manželku zase zastrelili v Kocihe – Suchom Potoku vtedajší fašistickí bojovníci, ktorí sa dnes prezliekli do šatu „bojovníkov s komunizmom“.

Jozef PUPALA

Zlatá Baňa-Sekčov

V reštaurácii u Kominára sme mali všetko – slávnostnú náladu, členky SZPB, manželky, vnučky i babičky, voňavé koláče i obložené chlebíčky, krásne prestreté stoly i vínečko. No a medzi hosťami aj poslankyňu národnej rady Svetlanu Paulovičovou, predsedu klubu SMER SD Prešov Vladimíra Urama, predsedu oblastnej rady Klubu českého pohraničia Východné Slovensko Andreja Kaščáka a ďalších. Osobitne sme sa potešili prítomnosti 87 ročnej pamätníčky 2. svetovej vojny Márie Legiňovej z Vyšnej Olšavy v okrese Stropkov.

Predseda ZO SZPB Pavol Paulík okrem zväzových záležitostí a príprav na 70. výročie SNP v Banskej Bystrici pripomenul aj históriu MDŽ. S hodnotením spolupráce sa pripojila aj S. Paulovičová.

V slávnostnej časti sa to u nás hýrilo poéziou, kvetmi a dokonca tričkami s logom MDŽ, no a nakoniec aj rezkými ruskými a ukrajinskými piesňami.

Peter KASARDA (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

MDŽ a Dňa učiteľov v najväčšej oblastnej organizácii

tal podpredsedníčku NR SR Janu Laššákovú, štátneho tajomníka MF SR Petra Pellegriniho, prednostku OÚ v B. Bystrici Ľubicu Laššákovú, predsedu SZPB Pavla Sečkára, hlavného radcu Kancelárie prezidenta SR – pracovis-

ko B. Bystrica Stanislava Líšku, vedúcu oddelenia kultúry BBSK Annu Ťurekovú a mnohých ďalších z vedenia SZPB, z verejnej a štátnej správy a z partnerských a spolupracujúcich organizácií.

Za organizátorov sa k prí-

tomným prihovoriť predse- da oblastného výboru Ján Pacek. Vyzdvihol význam týchto sviatkov pre dnešok i budúcnosť a poďakoval sa za prácu všetkým funkcionárkam SZPB v základných organizáciách i v oblastnom výbore.

S pozdravnými príhovormi vystúpili Peter Pellegrini a Pavol Sečkár. Aj oni ocenili nenahraditeľnú úlohu žien, ich náročnú, zodpovednú, každodennú prácu v rodinách, na pracoviskách a v živote spoločnosti vôbec. Slová

uznania a poďakovanie ad- resovali v predvečer Dňa učiteľov aj prítomným pedagógom za ich nezastupiteľnú úlohu pri výchove a vzdelávaní toho najcennejšieho, čo táto spoločnosť má – našich detí.

Krátke pásmo umelec-

kých vstupov venovaných ženám i učiteľom otvoril majster Juraj Sarvaš symbolickou kyticou básní, ktoré pripravili študenti Fakulty dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Anton HOFFMANN

Kamikadze, odkaz pre generácie

Čo sa vám vybaví pri slove kamikadze? Japonský letec až fanaticky odhodlaný zomrieť a zobrať so sebou na druhý svet čo najviac nepriateľov? Šialenec milujúci a objímajúci smrť? Samodeštrukčná osobnosť? Fanatik? Blázon? Preto je na zváženie, ako môže byť takýto človek odkazom a vzorom pre ďalšie generácie.

Presne toto sa pokúša ukázať 89-ročný veterán Tadamasu Itacu, ktorý zozbieral ich listy a zostavil zbierku, ktorú by chcel zaradiť v roku 2015 do medzinárodného programu Pamät' sveta.

Veterán kolekciu zostavil ako poctu pre svojich zosnulých spolubojovníkov. Namiesto pochopenia a všeobecného prijatia však zbierka polarizovala svet. Jedna časť je za, druhá proti. Názor sa však môže meniť podľa toho, ako sa na kamikadze pilotov budeme pozeráť. Preto si predstavme príbeh muža, ktorý bol sám kamikadze. A rozhodnime sa sami.

V časoch druhej svetovej, konkrétne v roku 1945, mal Tadamasu Itacu len devätnásť. A jeho spolubojovníci neboli oveľa starší. Mladí naivní chlapi, hrdí Japonci v službe štátu, mnohí navyše dobrovoľne. Jedného dňa prišla požiadavka na smrtiaci útok – na ich krajinu sa valili britské a ame-

rické vojnové lode. Ich cieľom bola Okinava a po nej ťah na celé Japonsko. Vtedy prišiel veliteľ jednotky a spýtal sa, či by sa zúčastnili špeciálneho manévru letky. Ako to dopadlo, vie každý. Kamikadze sa navždy zapísali k hrôzom druhej svetovej vojny. Veterán spomína, že žiadneho z mladíkov nenútili – proste im načrtli, čo sa stane, ak lode nezastavia. Piloti jednohlasne súhlasili – budeme sa brániť. Dnes si uvedomuje, že nálada v spoločnosti bola úplne iná ako dnes. Oni nepremýšľali nad tým, že zomrú, nepremýšľali, že by mohli chcieť niečo iné, nepremýšľali, či je to správne – chceli ochrániť krajinu a svoje rodiny, chceli byť užitoční a chceli byť hrdinami. Kým väčšina jeho priateľov pri útoku zahynula, on prežil. A veľmi sa za to hanbil, údajne uvažoval aj nad samovraždou.

V roku 1970 sa rozhodol, že hanbu prekoná, ak ukáže aj odvrátenú stranu kamikadze pilo-

tov. Skontaktoval sa s rodinami pilotov a vypýtal si ich posledné listy, aby mohol zostaviť zbierku. Zbierku o tom, že kamikadze boli len deti, ktoré hnané strachom a vášňami proti nepriateľovi neváhali riskovať a nasadiť vlastné životy. Ak je tomu teda tak – o čo sú kamikadze horší ako vojaci iných krajín, avšak z opačnej strany barikády? Ako iní piloti, ktorí zhadzovali bomby?

Ten, kto vie po japonsky, bude mať pri čítaní zbierky listov slzy v očiach. Posledné z bohom, lúčením sa s matkami, ženami, láskami a deťmi. Napísať slová: Drahá mama, práve som sa rozhodol, že idem zomrieť, položiť život za to, aby vy ste mohli žiť – nie sú ničím iným ako vyjadrením obrovskej sebadisciplíny, odvahy, pokory, lásky a hrdinstva. Najmä lásky – k vlastnému národu, k rodine, priateľom a vlasti.

Z čisto ľudského hľadiska je ťažké odsúdiť niekoho za to, že ľúbi, len preto, že stojí na opačnej strane vojnového zákopu. Ak ponecháme bojom špekulácie, dohady, fakty a dôkazy o tom, kto začal a ako bojoval, kto si trest zaslúžil a kto nie –

Mladí letci samovražednej perute 1 deň pred útokom.

Foto: wikipedia.org

listy kamikadze pilotov by do zbierky Pamät' sveta mali patriť. Kamikadze jednoducho bránili svoju vlasť. Preto nestojí otázka, či do pamätí patria,

alebo nie. Otázka skôr znie: ako sme vôbec dopustili, aby fenomén kamikadze vôbec mohol vzniknúť!?

A. MIKUNDOVÁ

podľa bbc.co.uk, japandailynews.com, thestandard.com.hk

Pianistku z Terezína ovenčili Oscarom

Jej životný príbeh – a najmä tú časť, ktorú prežila v koncentračnom tábore – sa rozhodol verejnosti predstaviť britský režisér. O Alici Herzovej-Sommerovej nakrútil krátky dokument, ktorý na tohtoročnom odovzdávaní Oscarov sošku získala. Smutné je, že 110-ročná pianistka sa úspechu nedočkala. Zomrela 23. februára 2014 v Londýne ako vtedy najstarší človek, ktorý prežil holokaust.

Podme však v príbehu o vyše sto rokov späť. Alice sa narodila spolu so sestrou-dvojčatou Marianou do vzdelanej a veľmi váženej po nemecky hovoriacej rodiny v Prahe. Mala ešte ďalších dvoch bratov a staršiu sestru. Od piatich rokov sa učila hrať na klavíri, pre ktorý mala veľké nadanie. Dokonca ju v 16-tich zobrali ako najmladšiu žiačku do hudobnej akadémie. Práve tento talent jej zachránil život. No a to, že okrem češtiny a nemčiny ovládala aj hebrejštinu, latinčinu, francúzštinu a angličtinu, jej šancu na prežitie zvýšilo.

Alice vďaka kontaktom svojej rodiny prežila úžasne krásne detstvo. Stretla sa s osobnosťami ako Gustav Mahler či Franz Kafka. Žila si bežným životom klaviristky, vydala sa za huslistu Leopolda Sommera a mala syna Raphaela. No prišla druhá svetová vojna. Jej širšia rodina sa zachránila útekmi do Palestíny. Ona s manželom a synom zostala v Prahe kvôli podlomenému zdraviu svojej matky.

Nacisti im zhabali všetok majetok a v roku 1942 odviesli do koncentráku najskôr matku a o rok aj ju. Obe však mali šťastie v nešťastí, pretože sa dostali do tzv. oddelenia pre organizovanie voľného času, ktorý bol pokusom ukázať Červenému krížu tábory smrti ako bežné „normálne“ zariadenia.

V Terezíne absolvovala 150 koncertov. Jej talent očaril aj prísnych dozorcov, ktorí jej dávali denne porciu vodnatej „polievky“ navyše. Hudba jej vraj bola jedinou možnosťou, ako uniknúť z desivej reality.

Manžela a matku jej však nacisti odviekli do Osvienčimu, následne do Dachau a potom už o nich nikdy nič nepočula. Zistila však, že manžel podľahol týfusu 6 týždňov pred oslobodením tábora.

Keď Červená armáda oslobodila väzňov v Terezíne, znova jej skrsala nádej. Alice sa vrátila aj so synom do Prahy, no tu ju čakala ďalšia rana. Celá jej rodina aj priatelia boli mŕtvi. Chcela začať odznova, a tak v roku 1949 emigrovala

do Izraela, kde učila hudbu na konzervatóriu a hudobných akademiách. V Izraeli žila 37 rokov a tie považovala za najšťastnejšie roky života. Jej syn však zdedil talent po oboch rodičoch, preto sa s ním presťahovala do Veľkej Británie. Svetoznámy violončelista ale v roku 2001 podľahol infarktu počas turné. Jedinou útechou jej teda zostali nevesta a dvaja vnuci.

Alice v desiatkach rozhovorov vždy tvrdila, že voči nacistom a Nemcom zášť ani nenávisť necíti. Zlo plodí len zlo, bolo jej životným mottom.

Svoj dôchodok trávila v kruhu priateľov a rodiny a každodennou trojhodinovou hrou na klavíri. V jej malom byte sa stretávali historici aj novinári, ktorí bez dychu počúvali o jej živote v zajatí. Jej odvalu, nezlomnosť a veľký príbeh knižne spracovalo niekoľko autorov, rovnako tak množstvo režisérov dokumentov, ktoré vysielali najmä britské médiá. No až ten posledný sa objavil aj na známych Oscaroch. Dielo „Dáma v čísle 6: Hudba mi zachránila život“ získalo Oscara v kategórii najlepší krátky dokumentárny film. Tejto pocty za svoj neobyčajný silný život sa však česká rodáčka už nedožila.

Adriana MIKUNDOVÁ, podľa zahraničnej tlače

Pomohli Japonci Stalinovi vyhrať pod Moskvou?

Velkrát sa totiž uvádza, že Stalin musel byť vďačný Japoncom, že mu „umožnili“ naplno bojovať s Nemeckom a presunúť vojská pod Moskvu... Čo však hovoria fakty?

Že priama hrozba od miliónovej Kvantungskej armády hrozila ZSSR najmenej do polovice roku 1943, a teda, že uviaznutých tu bolo 28 percent stavu Červenej armády.

Oficiálne údaje hovoria, že k 1. decembru 1941 sa na východe nachádzalo 1 568 000 vojakov z 5 495 000 celkového stavu (čiže 28 percent). No a „sibiriaci“ mali 2541 tankov a 2951 lietadiel...

V tejto súvislosti sa často spomína aj Sorgeho oznam, že Japonci nezaútočia proti ZSSR. Ibaže toto vyplýva len z jeho prvej časti. Druhá, na ktorú sa často „zabúda“, hovorí, že ide len o presun termínov útoku proti ZSSR. Čiže práve táto časť nedovolila Stalinovi stiahnuť pod Moskvu viac síl a prostriedkov. Japonské plány totiž nevyklúčovali tento útok ešte v roku 1941.

A aby bol obraz japonskej hrozby doložený aj faktami, tokijský tribunál konštatoval, že k 5. decembru 1941 bolo na útok pripravených 50 percent pechotných divízií Japonska, 75–80 percent jazdeckých útvarov, asi 65 percent tankových plukov, polovica delostrelectva, letectva a pozemných síl.

Dňa 3. decembra 1941 vydalo hlavné japonské velenie

rozkaz č. 578, ktorý hovorí: „Na zabezpečenie ríše zdrojmi a na vytvorenie nového poriadku vo Veľkej východnej Ázii bolo rozhodnuté začať vojnu s USA, Veľkou Britániou a Holandskom. Ráta sa s rýchlym útokom na dôležitých smeroch na juhu a zároveň s vyriešením čínskeho incidentu (tak bola v Japonsku pomenovaná japonsko-čínska vojna).“

Hoci sa vojna so ZSSR v tom čase nepripúšťala, v rovnakom čase dostalo velenie Kvantungskej armády direktívu č. 1048: „V súvislosti so vzniknutou situáciou zosilnite prípravu na operácie proti Rusku. Pripravenosť na začiatok vojenských operácií sa stanovuje na jar 1942.“

V japonskom velení panoval „optimistický“ názor, že ak sa Hitlerovi podarí obsadiť Moskvu do konca roka, japonský útok proti ZSSR sa začne ešte tej zimy. Preto dostal veliteľ expedičných síl v Číne rozkaz č. 575 byť pripravený na čiastočný presun jeho vojsk (6 divízií, posilnené o delostrelectvo a ženijné jednotky) na sever. V prvom poradí obsadiť Ussuri a v prípade úspechu rozvinúť komplexný útok na Severnom fronte.

Vladimír MIKUNDA

Wehrmacht prehral vojnu lebo... zapadol do blata

V NSR existuje Nemecký výbor pre históriu druhej svetovej vojny, ktorý združuje nezávislých vedcov a ústavy zaoberajúce sa historickým výskumom obdobia rokov 1939 – 1945. Jednou z jeho činností je aj organizácia diskusných podujatí, napr. „Nové prístupy k štúdiu vojny. Vojna a násilie v novej histórii“, „Naprogramované víťazstvo, alebo porážka, ktorej sa dalo predísť“.

Ak by tieto „nové prístupy“ boli predmetom len profesionálnych historikov, zrejme by si ich nikto nevšimol. No keďže sa nimi zaoberajú široké vrstvy obyčajných ľudí, a nie špecializované médiá, spoločne sa menia na politický nástroj prehodnocovania histórie. Príkladom môže byť rozhovor vedeckého pracovníka na výskum vojenskej histórie (Militär-geschichtlicher Forschungsamt) v Postupime Rolfa-Dietera Müllera, ktorý poskytol agentúre DPA v závere minulého roka.

Po prepade ZSSR

R. D. Müller je známy svojimi prácami o vojne a teší sa medzinárodnej autorite. V rozhovore sa zameril na prvú fázu prepadu ZSSR Nemeckom – na obdobie od júna po december 1941.

Predovšetkým sa pristavil pri otázke, prečo Hitler prepadol Sovietsky zväz 22. júna, a nie o mesiac skôr, ako sa to plánovalo? Podľa neho sa práve táto korekcia plánu stala príčinou krachu nemeckej „bleskovej vojny“.

No a táto korekcia sa robila z dôvodu, že Hitlerov spojenc Benito Mussolini vpadol do

Grécka a bol tam porázaný. Hitler bol nútený zasiahnuť. Generálny štáb pozemných vojsk rozpracoval plán prepadu Grécka, ktorý sa mal realizovať z územia Bulharska a Juhoslávie. Potom, keď koncom marca 1941 dôstojnícky puč v Juhoslávii odstránil princa Pavla, Hitler tam musel poslať vojská. Keďže balkánsku vojnu bolo treba zavŕšiť v čo najkratšom čase, museli byť na to použité aj tankové a iné divízie, s ktorými sa rátať na vpád do ZSSR. Následkom toho bol začiatok realizácie plánu „Barbarossa“ odsunutý o niekoľko týždňov.

Müller dokonca hovorí: „Je úplne pravdepodobné, že odsunutie začiatku útoku na 22. jún 1941 malo rozhodujúci vplyv na priebeh vojny. Bez ohľadu na obrovské straty sa Hitlerova stratégia proti ZSSR v prvých mesiacoch opodstatnila. No tých prepotrebných 5 týždňov už chýbalo, a preto sa veľký útok na Moskvu začal až 2. októbra 1941, hoci pôvodne mal začať omnoho skôr.“

Keď nemecké útvary koncom novembra podišli k moskovským predmestiam, práve sa začalo obdobie jesennej pláchanice. Čoskoro nato nastúpila neľútost-

Postup agresora na Moskvu spomalilo extrémne nepriaznivé počasie

Ilustr. foto: internet

ná ruská zima, na ktorú Wehrmacht nebol pripravený. V očakávaní rýchleho víťazstva sa totiž nemecké velenie vzdalo zimnej výbavy vojsk.

Zdá sa pravdepodobným, i keď sa to nedá dokázať, že v prípade, ak by sa prepad začal v polovici mája 1941, tak Červená armáda by bola koncom augusta značne zničená. Ak by sa útok na Moskvu začal v septembri 1941, možno by bol úspešný. Či by sa aj v takom prípade udržal Stalin pri moci, o tom sa dnes dá iba špekulovať.

Müller zamlčiava súvislosti

1. Oneskorenie generálneho útoku na Moskvu nastalo v dôsledku silného odporu Červenej armády. Wehrmacht sa takmer na mesiac zastavil na línii Smolenska. Jeho prvosledové útvary sa prebili do mesta 14. júla, no sovietske vojská ich protiútokmi prinútili zaujať obranu. A takého pozíčné boje tu prebiehali do 10. septembra.

2. Obrana Smolenska zlikvidovala nemecký útok na Moskvu a prinútila Hitlera zmeniť svoje plány. Vidiac straty, aké nesú jeho tankové vojská počas bojov v meste, Hitler nasmeroval 3. tankovú skupinu do útoku na Leningrad a 2. tankovú skupinu na obkľúčovanie sovietskeho juhozápadného frontu. Domnieval sa totiž, že na operačnom priestore bude z tankov viac úžitku. Obnoviť útok na Moskvu Nemci dokázali až v polovici októbra.

3. Prvosledové jednotky, ktoré dorazili na moskovské predmestia, boli vyčerpané bojmi a neboli pripravené na generálny útok mesta. Müller zabúda, že Wehrmacht neustále „nedodržiaval plán“, no nie pre časovú stratu v Grécku a v Juhoslávii, ale preto, že narazil na taký úporný odpor, s akým sa nestretol nikde v Európe. Počas letnej a jesennej kampane, ktorá trvala 5,5 mesiaca, Nemci stratili 750 tisíc vojakov, 2400 jednotiek bojovej techniky, 25 divízií a 13 brigád.

Toto obdobie sa stalo surovou školou aj pre velenie sovietskych vojsk, ktoré ustúpili o 850–1200 kilometrov. V rukách agresora sa ocitli rozhodujúce hospodárske oblasti ZSSR. Sovietske vojská mali kolosálne ľudské straty: stovky tisíc padlých sovietskych vojakov a milióny zajatých (podľa generálneho štábu RRČA boli v druhej polovici 1941 nenávratné straty Červenej armády do 5 miliónov ľudí), 124 divízií bolo rozformovaných kvôli strate bojjaschopnosti, stratených bolo 20 tisíc tankov, okolo 17 tisíc bojových lietadiel, vyše 60 tisíc diel a mínometov. No nič z toho nevyškrtáva to hlavné – že hitlerovský Blitzkrieg bol zlikvidovaný.

Müller nechce vidieť

Že ani možné obsadenie Moskvy by neznamenal porážku ZSSR. Sovietsky zväz dokázal za prvý polrok vojny vybudovať v tylových rajónoch základňu na odrazenie agresie i na víťazstvo.

Podľa oficiálnych údajov bolo k januáru 1942 presťahovaných 1523 závodov, z toho 1360 obranných. Práve toto umožnilo plynule zásobovať bojujúce armády súčasnými druhmi výzbroje i techniky. V rokoch 1942 dodával letecký priemysel frontu ročne po 40 tisíc lietadiel. Aj preto si sovietske letectvo čoskoro vybojovalo vzdušnú nadvládu. Z 80 tisíc lietadiel, ktoré zostrojili Nemci v posledných troch rokoch vojny, bolo 75 000 zlikvidovaných na sovietsko-nemeckom fronte.

Rovnaké čísla sa hodia aj na obrnenú techniku. Za celé obdobie Veľkej vlasteneckej vojny Sovieti vyrobili 110 340 kusov obrnenej techniky (KV i T-34).

Čo chce nemecký historik dokázať?

Že „ak by sa Hitler neomeškal so začiatkom vojny, nemecké tanky by nezapadli pod Moskvou do blata“.

Každý súdny človek by si mal uvedomiť aj to, kto mu hovorí, že „v panike ustupujúcu Červenú armádu zachránili dve veci – nepredvídanosť Hitlera a ruská zima“. Že mu to hovorí nie nejaký nemecký pivár, ale vážny historik.

Nič tu nie je nové. Rovnako pristupovali k hodnoteniu tejto vojny aj nemeckí revanšisti v 50-tych a v 60-tych rokoch minulého storočia. No a keďže sa nám blíži rok 2015, tak svoju zahanbujúcu porážku opäť „analyzujú“.

Podľa topwar.ru, 21. január 2014

Blato pod Moskvou, november 1941

Ilustr. foto: internet

Alternatívna história: čo by...?, ak by...? zvíťazil Hitler

Výsledky „Alternatívnej histórie“ bývajú niekedy úsmevné, inokedy prekvapujúce a čas od času aj strašidelné.

1941: Ak by Wehrmacht porazil Červenú armádu

Ako to bolo naozaj? Nemci došli tak ďaleko, ako nikdy predtým. Od leta 1941 prekonali medzi Baltickým a Čiernym morom niekoľko stoviek kilometrov, v zime dosiahli predmestia Moskvy a podišli až k Stalingradu. V tom momente ich od Berlína delilo niekoľko tisíc kilometrov. V lete 1942, rok po prepade ZSSR, bol Hitler presvedčený, že v tejto neľútostnej krvavej vojne zvíťazí.

Rozhodujúci aspekt: V skutočnosti sa však Hitlerove vojská v tom momente nachádzali krok

od svojej najťažšej porážky. Čo by sa však stalo, ak by napriek tomu zvíťazili? Aký by bol svet po porážke Sovietskeho zväzu a akú tvár by mala ďalšia vojna?

Alternatívna história: „S veľkou mierou pravdepodobnosti sa dá tvrdiť, že Hitlerove vojenské a uchvatiteľské ciele by sa stali bezhraničnými,“ píše britský historik Michael Burleigh, ktorého kolegovia považujú Hitlera za „nenásytného globalistu“, usilujúceho sa o absolútnu moc nad celým svetom. Napríklad podľa historika Andreea Hillgrubera chcel diktátor vybojovávať stále novšie a novšie územia, a robil

by to dovtedy, kým by sa nepustil do rozhodujúceho boja o svetovládu s USA.

Podľa Burleigha by hitlerovská ríša vyzerala nasledovne: k polovici 70-tych rokov by boli postavené „nekonečne dlhé“ cesty, ktoré by spájali nemecké mestá v Európe so ztročenými územia- mi na Sibíri a so slnečným Krymom. V tom čase by na „Nemeckej riviére“ trávili čas samozvaní „nadhľadia“, na západnej Sibíri by denne hynuli tisíce a tisíce otrokov. Po víťazstve nad ZSSR by tam SS-áci deportovali 31 miliónov ľudí z východnej Európy, aby uvoľnili miesto pre desiatky miliónov nemeckých prisídlencov z iných regiónov sveta. Toto

Ilustr. foto: wikipedia

všetko naozaj bolo predvídané generálnym plánom „Ost“, ktorý vytvorili SS-áci v rokoch 1939-42 a ktorý rekonštruoval Burleigh.

Lenže ani toto nie je všetko:

Hitler by dal voľno svojim nekonečným architektonickým fantáziám. Po výstavbe grandióznych stavieb v Berlíne a v ďalších nemeckých mestách by premenoval hlavné nemecké mesto na „Germániu“. Z neho potom plánoval riadiť vojenské operácie po celom svete. „Možno nás čaká boj, ktorý bude trvať sto rokov,“ vyslovil sa kedysi. „Ak je to tak, o to lepšie – ochráni nás od upokojujúceho sna.“ Čiže v prípade nemeckého víťazstva nad Sovietskym zväzom by sa začalo storočie pravekých úzavrov.

Podľa: Der Spiegel z 11. decembra 2013 (Peter Maxwell)

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

• **Bratislava 3:** Dr. Oto Fusán, DrSc. 92 a Blahoslava Weissová 75 rokov.
 • **Bratislava 16:** Viera Žiláková 89 rokov.
 • **Bratislava 24:** Štefan Čáni 86 rokov.
 • **Banská Bystrica – Fončorda:** Vlasta Hergottová 70 rokov.
 • **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Helena Bartošová 86 rokov.
 • **Banská Bystrica – Stred:** Jozef Sokol 89, Albert Mikovíny 87 a Ing. Ludmila Dávidová 70 rokov.
 • **Badín:** Anna Šúrová 86 rokov.
 • **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Ing. Rudolf Gašparík 87 a Milan Slávik 82 rokov.
 • **Bátorové Kosihy:** Alžbeta Benisková 88, Júlia Múčková a Mária Carasová 87 rokov.
 • **Brezno 1:** Ondrej Sitarčík 92, Mgr. Štefan Giertl 85 a Karol Havlíček 84 rokov.
 • **Čaňa:** Ludovít Škovran 70 a Irena Kaduková 60 rokov.
 • **Čierna n/Tisou:** Ing. Oľga Dúbravská 60 rokov.
 • **Humenné 1:** Magda Kotradyová 82 rokov.

• **Hrachovo:** Mária Mareková 81 rokov.
 • **Horná Streda:** Štefánia Kuchárová 92 a Vladimír Repčík 88 rokov.
 • **Hostie:** Paulína Magušínová 93 rokov.
 • **Chtelnica:** Mária Polakovičová 86 rokov.
 • **Jasenie:** Jana Sekáčová 50 rokov.
 • **Kremnica:** Ing. Miroslav Nárožný 65 rokov.
 • **Košice – Staré mesto:** Ján Petro 89 rokov.
 • **Kordíky:** Gabriela Tomašovičová 86 rokov.
 • **Klenovec:** Pavel Ulický 96, Pavel Antal 92, Mária Paľová 80, Mgr. Ján Roman 65 a Mária Chudicová 50 rokov.
 • **Liptovská Teplička:** Anna Matejková 84 a Justína Mezovská 70 rokov.
 • **Liptovský Mikuláš:** Mária Žiaranová 88, Emília Urbanová 86, Rudolf Haraga 87 a Ing. Ján Blcháč, PhD. 55 rokov.
 • **Lipany:** Mária Hromjáková 83 rokov.

• **Levice:** Ing. Ján Bukoven a Vojtech Hoták 87 rokov.
 • **Myjava:** Zuzana Smetanová a Štefan Dekánek 87, Oľga Šikudová 86 rokov.
 • **Martin – Stred:** Emília Matejčeková 87 rokov.
 • **Miežgovec:** Julian Mikuš 65 rokov.
 • **Michalany:** Šarlota Vasilčáková 89 rokov.
 • **Nížny Žipov:** Jolana Ščerbáková 86 rokov.
 • **Očová:** Vlasta Bukvajová 65 a Mgr. Mária Luptáková 60 rokov.
 • **Pezinok:** Hedviga Marenčíková 88 a Peter Wittgrüber 40 rokov.
 • **Partizánska Ľupča: Anna Bartošová 100,** Ján Bella 88, Anna Potkanová 83, Helena Valentová 82, Dušan Sklenár a Igor Kohút 65, Juraj Beňo 55 rokov.
 • **Ružomberok:** Elena Bednárová 88, Anna Mrvová 84 a Mária Dodoková 83 rokov.
 • **Rimavská Sobota 1:** Jolana Čaplovičová 92 a Júlia Halušková 80 rokov.
 • **Rimavská Sobota 2:** Emília Kašta-

nová a Alexander Jariabka 86, Jarmila Kopeczová, Ing. Ján Balang a Ing. Vladimír Lojko 70, Viliam Katreniak 65 a Edita Baboľová 55 rokov.
 • **Rožňava:** Eva Tomková 80 rokov.
 • **Skýcov:** Antónia Gahérová a Anna Zrastáková 92, Magdaléna Husáková 83 rokov.
 • **Sučany:** Paula Bondová 94, Jozefa Urbanová 81 a Mária Lukáčová 70 rokov.
 • **Sliac:** JUDr. Jozef Hering 83 rokov.
 • **Senica:** Rudolf Medlen 84 rokov.
 • **Snina – mesto:** Helena Dreveňáková 75 rokov.
 • **Sačurov:** Katarína Kuliková 50 rokov.
 • **Sečovec 2:** Verona Nováková 88 rokov.
 • **Trebišov 3:** Vasil Šafran 91 rokov.
 • **Tlmače:** Mária Psárska 85 rokov.
 • **Trnava 2:** Štefan Palovič 92, Helena Vladovičová 89, Anna Rapantová 87, Alžbeta Markotánová 83, Július Stiller 81, Mária Fialová 80 a Augustín Kohýl 75 rokov.
 • **Topoľčany 1:** Františka Mišútová 92 rokov.

• **Tisovec:** Gabriela Dančíková 81 rokov.
 • **Trenčín 1:** Augustína Kuricová 87, Žarko Michaeli 80, Pavel Malík 75, PhMr. Mária Paľugová 70 a Anna Vitteková 60 rokov.
 • **Trenčín 2:** Ján Lajda 84, PhDr. Rudolf Samuel 80 a Mária Beňová 65 rokov.
 • **Valaská:** Božena Selčanová 91 a Martin Švantner 85 rokov.
 • **Veľký Krtíš:** Jozef Vanko 94 a Ondrej Gálik 90 rokov.
 • **Vranov n/Topľou 1:** Anna Smolejová 85, Helena Baníková 84 a Marta Hindošová 80 rokov.
 • **Zvolenská Slatina:** Mária Maľová 60 rokov.
 • **Zemplínska Teplica:** Anna Kolesárová 92 rokov.
 • **Zemplínske Hradište:** Jozef Šepelák 60 rokov.
 • **Žiar n/Hronom:** Mária Trníková 82, Anna Bugárová 80 a MUDr. Alexander Murgaš 65 rokov.
 • **Žilina 1:** Ján Gibas a Matúš Beháň 87 rokov.
Jubilantom srdečne blahoželáme!

Pred niekoľkými dňami oslávil svoje 88. narodeniny Ján Sivčo, priamy účastník protifašistického odboja a slovenského národného povstania, nositeľ viacerých vyznamenaní.

Patrí k zakladajúcim členom ZO SZPB v Strážskom. Na besedách s mládežou vždy zdôrazňuje, že „hmotné škody spôsobené vojnou sa dajú vyčísliť, ale strach, utrpenie a ľudské životy nikdy nikto nevyčísli.“ Patrí medzi tých, ktorým vďačíme za našu slobodu a súčasný mierový život.

K jeho významnému životnému jubileu srdečne blahoželajú aj členovia výboru ZO SZPB v Strážskom.

Anna ZABLOUDILOVÁ
predsedníčka ZO SZPB Strážske

Ján Schlosser, významná osobnosť Podjavoriny

Pri príležitosti výročia vzniku SR sa 19. januára 2014 v MsKS v Novom Meste nad Váhom uskutočnil už 17. ročník podujatia s názvom Javorina, Javorina... Súčasťou slávnostného aktu bolo aj odovzdávanie cien „Významná osobnosť Podjavoriny“. Žiaľ, už si toto ocenenie nemohol prevziať priamy účastník protifašistického odboja a dlhoročný člen SZPB, major vo výslužbe Jozef Schlosser.

Vojnovú púť začal 1. októbra 1943 pri 2. delostreleckom pluku v Ružomberku, s ktorým po základnom výcviku zaujal bojové postavenie v priestore Papin, Nižná a Vyšná Jablonka. Neskôr práve tu po prvý raz narazil na partizánov (brigáda Sergej pod velením pplk. Nikolaja Prokopiuka).

Po vypuknutí SNP mal byť tento útvar rozpustený a zbrane odovzdané do kasární v Humennom. Lenže vojaci odmietli naplniť takéto rozhodnutie a po čase sa stali členmi vojenskej partizánskej brigády Kriváň (vznikla 6.–8. 9. 1944). Operovala v priestore od Vyšnej Jablonky cez Nižnú Jablonku, Papin, Zubné a Vyšný Hrušov. V bojoch s fašistami im zničilo niekoľko tankov, mínometov a automobilov.

Vzhľadom na hrozbu obkľúčenia sa brigáda rozdelila na dve skupiny. Jedna sa aj s výzbrojou pridala k sovietskym partizánom a druhá sa presunula do hôr Vihorlatu. Tu uskutočňovala diverzné prepádové

akcie proti nemeckým a maďarským jednotkám v priestoroch obcí Vinné, Klokočov, Jovsa, Kaluža až po Sobrance.

Po prepadnutí Nemcami 11. novembra 1944 sa skupina po urputnom boji prebila cez nemeckú frontovú líniu k Červenej armáde. Trvalo jej to 6 dní a nocí. Keďže prechod nebol dohodnutý, nebolo to jednoduché. Strieľali po nich nielen Nemci, ale aj červenoarmejsci. Obe strany ich totiž mali za útočiaceho protivníka. Nakoniec ich z bojového pekla previedla na druhú stranu až partizánska spojka.

Príslušníkom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR sa Ján Schlosser stal dňa 4. decembra 1944 a cez Duklu bol 6. decembra 1944 dopravený na Slovensko k spojovaciemu práporu na funkciu ďalekopisného mechanika a technika KROSU (poľnej ústredne).

Jeho bojová cesta viedla cez Malú Poľanu, Havaj, Makovce, Veľký Bukovec, Radomú, Prešov, Malý Šariš, Levoču, Štrbu, Hybe, Lipt. sv. Peter, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Sučany, Turany, Vrútky, Bytču, Vsetín, Holešov, Prostějov, Boskovice, Čáslav, Kutnú Horu, Kolín a Český Brod až do Prahy.

Po vojne bol vojakom z povolania až do roku 1980. V rámci SZPB a Zväzu vojakov SR sa rád podieľal o svoje životné skúsenosti na školských besedách. Mladšej generácii na týchto stretnutiach hovoril o hrôzach, ktoré prináša vojna pre človeka.

Srdce Jána Schlossera dotýklo v októbri 2013, mesiac po dovŕšení 90. roku života.

Ocenenie „Významná osobnosť Podjavoriny“ si v januári 2014 prevzala jeho manželka.

Kamil KRÍŠTOFIK
člen ObIV SZPB v Novom Meste nad Váhom
Snímka: Viliam Solovič

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Bratislava 7** s 93-ročným Karolom Swarzom.
 ■ **Bratislava 15** s 93-ročným Laurinom Ábelom.
 ■ **Banská Bystrica – Tr. SNP** s 85-ročným Jánom Majerčinom a 63-ročným Stanislavom Vyhňalíkom.
 ■ **Rajec** s 85-ročnou Annou Plundríkovou.

■ **Rožňava** s 96-ročným Jánom Štefanom.
 ■ **Rimavská Sobota 1** s 86-ročným Jozefom Stančokom.
 ■ **Sirk** s 93-ročným Ondrejom Ďuriškom.
 ■ **Zámotov** so 79-ročným Imrichom Svatom.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Bol to skromný a priateľský odbojár

Plk. v.v. Jozef Dulina sa stal pomocníkom partizánov oddielu Čapajev (velil mu npor. Peter Babej) už v lete 1. júla 1944, teda ešte pred vypuknutím SNP.

Ako nenápadný 15-ročný mládenec im poskytoval cenné informácie o pobyte a pohybe fašistickej armády. Túto neľahkú a nebezpečnú úlohu plnil aj počas bojov o Duklu. Svoju činnosť ukončil 18. januára 1945.

Po vojne sa prihlásil na Vojenskú akadémiu vo Vyškove. Po jej ukončení v roku 1957 začal svoju vojenskú kariéru ako ve-

liteľ čaty v Podolínci. V 1962 bol prevelený k delostrelcom do Jelšavy a ustanovený do funkcie fašistickej armády. Túto neľahkú a nebezpečnú úlohu plnil aj počas bojov o Duklu. Svoju činnosť ukončil 18. januára 1945. Po vojne sa prihlásil na Vojenskú akadémiu vo Vyškove. Po jej ukončení v roku 1957 začal svoju vojenskú kariéru ako ve-

čelníka OVS v Bardejove a neskôr aj v Trebišove. V roku 1986 odchádza do dôchodku. Pri príležitosti jubilejných 75. narodenín, v roku 2004, bol povýšený do hodnosti plukovník.

Členom SZPB sa stal v roku 1968 v trebišovskej organizácii. Počas svojho pôsobenia zastával funkciu predsedu základnej organizácie, neskôr prijal funkciu tajomníka a po určitom čase aj predsedu ObIV SZPB v Trebišove. V roku 2006 pre zhoršenie

zdravotného stavu z tejto funkcie odchádza a pôsobí ako čestný predseda až do svojej smrti.

Je nositeľom radu vyznamenaní: medaily Za službu vlasti, Za zásluhy o obranu vlasti, medaily k 60. výročiu SNP, pamätných medailí Ruskej federácie, M. R. Štefánika a ďalších.

Jozef Dulina bol ženatý a počas svojho 56-ročného manželstva s manželkou Veronikou vychovával dcéru Ľubicu a syna Miroslava. Vnuk Mirko a vnučky Blanka a Lenka, ale aj pravnučka Julinka, boli jeho potešením.

Náš 84-ročný dobrosrdečný, čestný, skromný a priateľský Jozef Dulina, náročný na iných, ale v prvom rade na seba, nás **22. februára 2014** navždy opustil.

„Kniha života písaná srdcom a krvou z Tvojich žíl sa zavrela. Zápis v nej zlatým písmom hlása, že manžel, otec, starý otec, náš priateľ a člen SZPB plk. v.v. Jozef Dulina čestne život svoj dožil. Nech jeho telo v slovenskej hruďde v pokojnom spánku leží.“

Milan URBAN
predseda ObIV SZPB Trebišov

Pozvánka

Na spomienkové oslavy 69. výročia oslobodenia

- 4. apríl, BRATISLAVA,
- 4. apríl, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ,
- 30. apríl, ŽILINA, NA BÔRIKU.

- Dňa 12. apríla 2014 sa uskutoční tradičná „Trenčianska 50-tka“, do jej organizácie sa zapojili nielen naši protifašisti, ale aj Zväz vojakov SR.

Do pozornosti historických a dokumentačných komisií

V dňoch 23. až 25. apríla 2014 sa v Múzeu Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici uskutoční medzinárodná vedecká konferencia „Slovenské národné povstanie – Slovensko a Európa v roku 1944“. Spoluorganizátorom konferencie je Vojenský historický ústav v Bratislave, Historický ústav Slovenskej akadémie vied, Múzeum Varšavského povstania a Katedra histórie Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Konferencia bude zameraná na vojenský, politický, hospodársky a kultúrny vývoj Slovenska v roku 1944, na zobrazenie procesov prebiehajúcich v okolitých či podobných európskych štátoch a na fenomén Slovenského národného povstania.

Slavošovský Homér sa dožil 81 rokov

Dňa 1. marca 2014 sa 81 rokov dožil skromný, no srdcom veľký vlastenec – odbojár, nestor dokumentácie protifašistického odboja v Gemer-Malohonte, najmä v oblasti Slavošoviec-Dobšiná, Milan Sajenko. Mnohí ho tiež poznajú ako zakladateľa múzea Pavla Emanuela Dobšinského v Slavošovciach.

V rodinnom dome Sajenkocov mal svoj štáb aj veliteľ partizánskej brigády Rákosi mjr. Vasil Michajlovič Kozlov. Preto do rodiny Sajenkocov prichádzala aj po skončení vojny pravidelná korešpondencia z bývalého ZSSR. K Vianociam, ku Dňu víťazstva, pri výročiach SNP... Milan Sajenko ju celú venoval Múzeu SNP v Banskej Bystrici a Gemersko-malohontskému múzeu v Rimavskej Sobote. Žiaľ, jeho vlastnú sieň protifašistického odboja v Slavošovciach mu po prevrate z novembra 1989 zlikvidovali „demokrati“.

Napriek tomu aj dnes pátra po dôkazoch pravdy o SNP. Podarilo sa

mu, napríklad, zistiť, že komisárom partizánskeho rozviedneho oddielu Sláva – Jelšavského nebol občan ZSSR, ale Slovák, nejaký pán Deák, ktorý si toto meno najskôr zvolil ako krycie, no po vojne si ho ponechal.

Milan Sajenko sa do histórie zapísal viacerými záslužnými činmi – napríklad vyčistením železničného tunela Slavošovce – Magnetizovce, ktorý bol dokončený práve počas 2. svetovej vojny (o tom niekedy nabadúce), ako aj rekonštrukciou pomníka Červenoarmejca, ktorý padol v horách v katastri Čierna Lehota.

Josef PUPALA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Jubilant zo Šariša

Koncom roka 2013 sa dožil 90 rokov Michal Mindžák, člen ZO SZPB Zlatá Baňa – Sekčov. Rodák z Výravy, okres Snina, účastník národného boja za oslobodenie, veterán vojny a vlastník osvedčenia podľa zákona 255/1946.

Proti fašizmu bojoval od konca roku 1944 do ukončenia vojny ako príslušník 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Po vojne pomáhal ako mladý príslušník ZNB budovať vojnu zničenú Československú republiku.

Ako člen SZPB bol príkladom pre všetkých. Náš Mišo je v kolektíve obľúbený, jeho veselá povaha nás zjednocuje. Napriek podlomenému zdraviu sa zúčastňuje členských schôdzí a aktivít organizovaných oblasťným výborom a základnou organizáciou.

Prajeme mu zdravie, aby bol dlho medzi nami. Mnohaja lieta.

ZO SZPB Zlatá Baňa - Sekčov

„Svet nemá slzy rád“ pre Annu Rothovú

91-ročná Anna Rothová (9. 2. 1923) je najstaršou členkou našej ZO SZPB v Strednej/Bodrogom. Gratulovať sme sa vybrali spolu s tajomníkom ObIV v Trebišove Milanom Malým. On sa postaral o pamätný list, darčeky a kvety, ja som napísala do rozhlasu Regina, aby zahrali jej obľúbenú pieseň „Svet nemá slzy rád“.

Prijatie bolo veľmi príjemné. U jubilantky sme sa stretli s celou jej širokou rodinou. Pani Anička, hoci po ťažkej operácii, bola vese-

lá a zábavná. Prispela k tomu i naša rozhlasová gratulácia, ktorú si vypočula tesne pred našim príchodom.

Z. KOLLÁROVÁ, ZO SZPB Strednej/Bodrogom

„Bratislava bez náckov“

Aby na výročie založenia Slovenského štátu (14. 3. 1939) neovládli bratislavské námestia neofašistické a iné extrémistické organizácie, najmenej pol roka vopred si ich úradne vyarendovali antifašistické organizácie. Svoju ústrednú antifašistickú kampaň „Bratislava bez náckov“ si zorganizovali na Námestí SNP dňa 15. marca 2014.

Medzi zhromaždenými bolo od začiatku vidieť, kto je ľavicový „politik“, „aktivista“..., a kto „obyčajný občan“. Čiže, kto je zvyknutý len hovoriť, a kto si sem, napriek dažďu, prišiel vypočuť myšlienky o podstate stretnutia (veď moderátor na začiatku avizoval, že „máme tu veľmi zaujímavých hostí“) a navyše ich aj podporiť.

Problémom totiž bolo, že i keď sa vám podarilo prebojovať do prvého radu k reproduktorom, príliš ste toho i tak nepočuli. A nebolo to len kvôli nedokonalnej aparátúre. Bolo to kvôli tým, ktorí toto stretnutie pojali ako priateľské, a tak si tu vytvorili vlastné diskusné hlúčky, čím ignorovali aj všetkých oficiálnych rečníkov (primátora Milana Ftáčnika, profesora Pavla Traubnera, priameho účastníka oslobodzovania ČSR Jána Chudíka...) a zá-

roveň bránili počúvať ich aj iným účastníkom! Napriek upozorneniam a výstražným pohľadom, ktoré im títo adresovali.

Aby som bol konkrétny, tak parafrázujem účastníčku, ktorá

stála pri mne, keď moderátor vyzval vystúpiť historika Eduarda Chmelára. Že „...doteraz mi tu hučal za ušami a teraz ho mám počúvať s mikrofónom...“.

Úplne prvým rečníkom tohtoročného podujatia „Bratislava bez náckov“ bol primátor Milan Ftáčnik, ktorý vyjadril nádej, že „o rok sa nás tu zide viac“.

No, aby sa to naozaj stalo, musíme sa naučiť počúvať, a nielen iba hovoriť!!! Pretože opačný tábor s tým problémom nemá.

Vladimír MIKUNDA

Zhromaždenie účastníkov antifašistickej kampane „Bratislava bez náckov“. Námestie SNP dňa 15. marca 2014.

Informujeme

Vo februári 2014 uzavrel Slovenský zväz protifašistických bojovníkov zmluvu o spolupráci s HOREZZA, a. s. (Hotelové, rekreačno-zdravotnícke zariadenia), ktorej predmetom je spolupráca v rámci poskytovania zliav členom SZPB (držiteľom členského preukazu SZPB s uhradenými členskými príspevkami) vo všetkých prevádzkach spoločnosti HOREZZA, a. s.

Prevádzky HOREZZA, a. s.:

- Horský hotel Granit Tatranské Zruby (<http://horezza.sk/hotel-granit-tatranske-zruby/>)
- Granit – Kúpeľný ústav F. E. Scherera Piešťany (<http://horezza.sk/hotel-granit-piestany/>)
- Horský hotel Granit Smrekovica (<http://horezza.sk/hotel-granit-smrekovica/>)

Ďalšie ujednania:

- Spoločnosť HOREZZA, a. s. má právo pri poskytovaní dohodnutých zliav žiadať od oprávnenej osoby aj preukaz totožnosti. V prípade nepredloženia požadovaných dokladov si vyhradzuje právo zľavu neposkytnúť.
- Zľava sa vzťahuje na oprávnenú osobu a jednu ďalšiu osobu.
- Zľava sa poskytuje v termínoch odsúhlasených poskytovateľom podľa kapacitných možností.
- Dohodnuté zľavy nie je možné kombinovať s inými zľavami na služby poskytovateľa. Zľavy na príslušné služby budú poskytnuté z ceny služby podľa platného cenníka.

Výška poskytovaných zliav:

a) 25 % zľava na služby v mesiacoch február, marec, jún, júl, august, september, október, november a december.

b) 50 % zľava na služby v mesiacoch január, apríl a máj s výnimkou obdobia veľkonočných sviatkov.

Ceny služieb sú uvedené v cenníkoch, ktoré sa nachádzajú na webovej stránke: www.horezza.sk

Zmluvu podpísali:

Generálny riaditeľ a predseda predstavenstva HOREZZA, a. s. Ing. JUDr. Stanislav Brečka, LL.M, PhD. Predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Ing. Pavol Sečkář, PhD.

Oznam pre dopisovateľov

Redakcia dvojtyždenníka Bojovník Vás prosí, aby ste zasielali príspevky na uverejnenie prioritne v elektronickej podobe na adresu: zlata.haringova@szpb.sk alebo na bojovnik@szpb.sk

Príspevky do Ročenky odbojárov 2015 posielajte na adresu: vmikunda@centrum.sk

Poštový kontakt pre Bojovník i ročenku zostáva nezmenený.

Otváracím bodom rokovania februárového predsedníctva ÚR SZPB bolo poďakovanie za predsedu SZPB Pavla Sečkářa za vykonanú prácu pani Lucii Illanitzovej, ktorá sa na vlastnú žiadosť vzdala funkcie šéfredaktorky dvojtyždenníka Bojovník.

Stalinov list učiteľovi jeho syna Vasilija

Syn Josifa Stalina chodil do štandardnej sovietskej školy. Samozrejme, že všetci vedeli, kto je kto, a bez podliezactva sa to neobišlo. No keď sa vodcov syn „spustil“, prostý učiteľ sa mohol postarovať „najvyššiemu“ a recipročne od neho dostať vyjadrenia vďaka a osobných ospravednení. Skúsme si porovnať takt „tyrana“ a našich demokraticky zvolených „celebrit“!

Učiteľovi s. Martyšinovi.

Váš list o stvárání Vasilija Stalina som dostal. Ďakujem zaň. Keďže som preťažený prácou, odpovedám s veľkým oneskorením. Prosím o ospravedlenie.

Vasilij je rozmazaný chlapec priemerných schopností, divoch (ako Skýt!), nie vždy má pravdu, rád vydiera slabučkých „vedúcich“, nie zriedka je bezočivec, so slabou – presnejšie povedané – nekoncentrovanou vôľou.

Rozmaznali ho všelijakí „strýkovia“ a „tety“, ktorí mu ešte zvyšovali, že je „synom Stalina“.

Teším sa, že som vo Vašej osobe našiel aspoň jedného seba si vážiaceho učiteľa, ktorý k Vasilijovi pristupuje tak ako k ostatným a žiada, aby sa bezočivec podriadil nastolenému školskému poriadku. Vasilija kazia riaditeľa, takí, akých spomínate, ľudia – handry, ktorí nemajú v škole čo robiť, a ak sa bezočivec Vasilij ešte sám nezahubil, tak len preto, že v našej krajine existujú takí učiteľia, ktorí nedovolia padnúť vrtošivému panskému synáčikovi.

Mojou radou je: byť na Vasilija prísnejší a nebať sa falošných, vydieračských hrozieb ohľadne „sa-

movraždy“. V tomto budete mať moju podporu.

Žiaľ, osobne nemám možnosť naťahovať sa s Vasilijom. No sľubujem, že čas od času ho chytím za golier.

Pozdravujem!

J. Stalin, 8. 6. 1938

ZRNKÁ HUMORU

Dve blondínky cestujú vlakom. Oproti nim sedí prešedivý, bradatý muž. Jedna hovorí: – Ty, počuj, nie je to kráľ Štefan?

Druhá blondínka: – Šibe ti? Ved' ten zomrel pred 100 rokmi.

O nejaký čas vojde do kupé muž a hovorí: Ahoj Štefan! Ako sa máš? 100 rokov som ťa nevidel.

Na to blondínka: – No... komu tu šibe?

Stretnú sa dve kamarátky a jedna, že akého má jej dcéra

úžasného priateľa.

– Pred dvomi týždňami jej kúpil norkový kožuš, norkovú čapicu, k tomu úžasné rukavice, kabelku a čižmičky.

Minulý týždeň jej podaroval posledný model Audi.

No a tento týždeň ju už požiadala o ruku.

– Vidíš, už začína šetriť, poučuje ju kamarátka.

Riaditeľ, námestník a ich šofér v hoteli.

Riaditeľ sa rozhodol, že si ľahne s námestníkom.

Na druhý deň sa, oči červené, sťažuje, že sa nevyspal, lebo námestník celú noc chrápal. A tak sa rozhodol, že ho odsťahuje k šoférovi. Šofér na druhý deň ružovučký, dokonalo vyspatý a námestník totálne zničený.

– Ako ste sa vyspali, pýta sa šoféra?

– Ja výborne! – A čo to námestníkom chrápanie. Nerušilo vás?

– Nie! Predtým, ako sme si ľahli, dal som mu pusku na dobrú noc a on už do rána nezaspal.

Mestá Banskú Bystricu a Podbrezovú oslobodila...

– (dokončenie v tajničke)

pomôcky: CAT, OSIN, ANATÉMA, IRENK	uchvátila	chladný vietor	hlásateľ mieru	značka elektrón-voltu	vozidlom dopravuj	plod stromu anona	mátožím	kriky	rieka v Rusku	ochotne	naľúkol	pokladnica
púšťam cez sito a tým čistím								materiál na zátky metropola Turecka				
1. časť tajničky												
latinský pozdrav				odsekni kliatba					škrt predložka			
domáce meno Renáty				infikuj vopred ohlasuj						solemizačná slabika		
ruské ženské meno					sidlo na Kysuciach sidlo v Poľsku						nehoda	umyte
vábivo							rozrývaj povraz so slučkou		osobné zámeno EČV Zvolena			
podmienková spojka			tlacia stará strelná zbraň					požijem ako potravu sieť, po česky				
chem. zn. hliníka		poškodenie (lek.) MPZ Rumunská						pohybové ústroje tela skratka pre kus				
2. časť tajničky									mačka, po anglicky			
panský sluha						pichlavý výrastok na kláskoch rastlín			kráča			

Správne vylúštenie tajničky z č. 4 znie: ...zahynulo od hladu a zimy. Knihu posielame Ivete Mockovej do Nového Mesta n/Váhom.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

16. marec 1935 – Nacistická vláda oznámila, že ruší ustanovenia Versailleskej mierovej zmluvy, ktoré zakazovali zavedenie všeobecnej brannej povinnosti v Nemecku. Súčasne sa rušilo označenie ríšska obrana (Reichswehr) a zaviedlo sa označenie branná moc (Wehrmacht).

18. marec 1939 – Predseda slovenskej vlády J. Tiso je pozvaný do Viedne, kde mu nemecký kancelár Adolf Hitler predložil požiadavky, ktorých splnením podmienil uznanie Slovenska.

Výsledkom bolo podpísanie „Zmluvy o ochrannom pomere medzi Nemeckou ríšou a Slovenským štátom“ (Jozef Tiso ju podpísal 18. 3. už vo Viedni, no Joachim von Ribbentrop až 23. 3. v Berlíne.).

18. marec 1939 – Protest sovietskej vlády proti obsadeniu ČSR.

18. marec 1945 – V noci na 18. marca nemeckí vojaci vypálili (42 domov) a vyrabovali Kalište. Zabili pri tom 13 ľudí. Kalište je jediná vypálená obec, ktorá po vojne nebola obnovená.

20. marec 1945 – Adolf Hitler vydáva tzv. „Nerov rozkaz“, podľa ktorého nesmeli nemeckí občania zostať na území okupovaných spojencami pod trestom okamžitého zastrelenia. Pred odchodom mali byť zničené stavby, všetky stroje a zariadenia.

23. marec 1933 – Hitler pred Ríšskym snemom vyhlasuje, že zahraničné vzťahy Nemecka nepodliehajú rovnakej logike ako jeho domáca politika a že si želá uchovať priateľské vzťahy so ZSSR pod podmienkou, že otázka komunizmu ostane vnútornou záležitosťou.

23. marec 1939 – Narýchlo je improvizovaný plán, ktorý sa stal základom poľských obranných operácií v septembri 1939. V dňoch 23. – 30. mája 1939 bol ešte doplnený na základe rokovania medzi poľským a britským štábom vo Varšave. Podľa výsledkov týchto rokovaní (gen. Clayton a gen. Stachiewicz) malo poľské velenie rátať s veľkou francúzsko-britskou ofenzívou na západnom fronte najneskôr do 15. dňa vojny. Preto mali septembrové poľské operácie vyslovene obranný charakter.

23. marec 1945 – V Bratislave, v Dóme sv. Martina, sa o 17. hodine Bratislava oficiálne zasuvcuje Sedembolestnej panne Márii.

24. marec 1939 – Vyšlo vládne nariadenie o zaisťovacej väzbe nepriateľov Slovenského štátu.

25. marec 1942 – Z Popradu cez Žilinu odchádza do okupovaného Poľska (Osvienčim) prvý transport s tisícom židovských dievčat a mladých žien.

25. marec 1945 – Oslobodenie B. Bystrice a Podbrezovej.

25. marec 1945 – Posledná akcia ľudákov. Klerofašisti a ľudáci pohlavári zvolali manifestáciu ľudákov a gardistov do Holíča pod heslom „Záhoráci, východ sa nám znovu vráť“.

26. marec 1942 – V Bratislave zakázali Židom vstup do mesta.

26. marec 1944 – Vojská 2. UF sa prebojovali k sovietskej štátnej hranici na rieke Prut.

27. marec 1942 – Snem SR schválil zákon o deportácii Židov zo Slovenska.

27. marec 1945 – Na Anglicko (v oblasti Orpington v Kente) dopadla posledná raketa V2. Usmrtila jedného a zranila 23 ľudí.

27. a 28. marec 1969 – V Prahe sa konal IV. celoštátny zjazd SPB, ktorý bol zároveň ustanovujúcim kongresom organizácie Československého zväzu protifašistických bojovníkov (vtedy ČSSPB).

28. marec 1942 – Náletom britského vojenského letectva (234 lietadiel) na Lubbeck sa uskutočnilo historicky prvé plošné bombardovanie nemeckých miest. Súčasťou toho boli Slováci i Česi z 311. čs. bombardovacej perute RAF. Bez mierenia sem dopadlo 204 ton bômb.

28. marec 1945 – Oslobodené sú Zlaté Moravce.

29. marec 1945 – Nemci vydávajú rozkaz na evakuáciu provizórneho koncentračného tábora z Petržalky do Mauthausenu.

29. marec 1945 – 13. gardová jazdecká divízia genmjr. G. A. Belousova oslobodzuje Nové Zámky.

30. marec 1941 – Na porade hlavných funkcionárov OS Hitler pred vojnou proti ZSSR vyhlásil: „Rozhovor ide o boji na likvidáciu. Ak sa naň nebudeme takto pozeráť, hoci nepriateľa aj zničíme, o 30 rokov tu zase vznikne komunistické nebezpečenstvo... Táto vojna sa bude výrazne líšiť od vojny na Západe. Blahorečením pre budúcnosť je najväčšia krutosť na Východe“.

30. marec 1945 – Oslobodená je Nitra, Komárno, Skýcov.

30. marec 1945 – Čs. jednotky útočia na L. Mikuláš a po obchvatnom manévri ho 4. apríla oslobodzujú. Dňa 5. apríla oslobodzujú Ružomberok. V ďalších dňoch 8. – 11. apríla dobyli sovietske a čs. jednotky úžinu pri Kraľovanoch, oslobodili Martin a Vrútky.

31. marec 1945 – V Paríži rokuje zakladajúci zjazd Medzinárodnej federácie bývalých protifašistických väzňov – FIAPP.